

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Andreea Ciocâlțeu • Robert Florea • Cristina Gunea
Mădălina Radu • Aurelia Stănculescu

EDUCAȚIE SOCIALĂ

Manual pentru clasa a V-a

V

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației Naționale

*Acest proiect de manual școlar este realizat în conformitate cu
Programa școlară aprobată prin O.M. nr. 3393/28.02.2017*

116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Andreea Ciocâlțeu • Robert Florea • Cristina Gunea
Mădălina Radu • Aurelia Stănculescu

EDUCAȚIE SOCIALĂ

Manual pentru clasa a V-a

Manualul școlar a fost aprobat prin O.M.E.N. nr. 5269/03.10.2017.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar 2017–2018.

Inspectoratul Școlar .....
Școala / Colegiul / Liceul .....

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				Format tipărit		Format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: *nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat*.

Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.

Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Referenți:

- Conf. univ. dr. Antoaneta Firuța Tacea,
Facultatea de Psihologie și Științele Educației,
Universitatea din București
- Prof. Dan Pîslaru, gr. didactic I, director CJRAE Buzău

Redactor: Mihaela Spătăreanu

Ilustrator: Dan Negruț

Credite foto: Pixabay.com, Freepik.com; Pressfoto /
Freepik; Asier_Relampagoestudio / Freepik;
katemangostar / Freepik; Asierromero / Freepik

Copertă: Florin Paraschiv

Tehnoredactor: Florin Paraschiv

*Înregistrări și procesare sunet, animații, activități digitale
interactive și platformă e-learning:* Infomedia Pro
Website: www.infomediapro.ro

© 2017 – EDITURA SIGMA

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin Editurii SIGMA.

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă fără acordul scris al Editurii SIGMA.

ISBN: 978-606-727-230-7

Editura SIGMA

Sediul central

Str. G-ral Berthelot nr. 38, sector 1, București,
cod 010169

Tel. / fax: 021-313.96.42; 021-315.39.43;
021-315.39.70

e-mail: office@editurasigma.ro;

web: www.librariesigma.ro

Distribuție:

Tel. / fax: 021-243.42.40; 021-243.40.52;
021-243.40.61; 021-243.40.14

e-mail: comenzi@librariesigma.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Educație socială : manual pentru clasa a V-a / Andreea
Ciocâlțu, Robert Florea, Cristina Gunea, ... – București:
Sigma, 2017
ISBN 978-606-727-230-7

I. Ciocâlțu, Andreea

II. Florea, Robert

III. Gunea, Cristina

Ce cuprinde manualul?

Varianta tipărită

Varianta digitală

Față de varianta tipărită, varianta digitală cuprinde activități multimedia de învățare.

Simboluri care indică activitățile multimedia

Activitate statică – Privește!

Activitate interactivă – Rezolvă!

Film sau animație – Vizionează!

Buton de accesare a meniului de ajutor (Help)

Activitățile multimedia interactive de învățare sunt explicit semnalate în varianta digitală.

Cum este structurat un capitol?

Capitolul 1. Întrebări, argumente, opinii

Titlul capitolului

Competențe dobândite la finalul capitolului

Termeni, concepte

Pe parcursul anului școlar, ai ocazia să participi, alături de colegii tăi, la diferite evenimente.

Ce voi fi capabil să fac?

- Să adresez întrebări astfel încât să primesc răspunsuri detaliate
- Să formulez argumente pro și contra
- Să fac diferență între fapte și opinii
- Să-mi susțin un punct de vedere argumentat
- Să accept diversitatea opiniilor
- Să identific stereotipuri și prejudecăți

Ce termeni voi reține?

- Argument
- Opinie
- Stereotip
- Prejudecată
- Persuasiune

PROIECT EDUCAȚIONAL

Descoperă în capitolul 4 sugestii de proiecte educaționale.

Imagini sugestive

Titlul lecției

Studiu de caz

Sarcină de lucru în echipă

Informații suplimentare

2.6. Dreptul la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării

Toți copiii au dreptul de a fi protejați împotriva violenței, exploatării și abuzului. Cu toate acestea, milioane de copii din întreaga lume suferă din aceste cauze în fiecare zi.

STUDIU DE CAZ

Povestea lui Andrei

Andrei este elev în clasa a V-a la o școală din București. Locuiește cu mama sa și soțul acesteia. Niciunul dintre ei nu are un loc de muncă. Pentru a-și câștiga existența, adună fier vechi pe care îl vând apoi la un centru de colectare. Bărbatul îl obligă pe Andrei să îl însoțească, motiv pentru care acesta are un număr foarte mare de absențe la școală. La sfârșitul zilei, dacă Andrei nu adună suficient fier pentru a-l mulțumi pe soțul mamei sale, acesta este pedepsit și nu primește mâncare.

Aflând despre această situație, diriginta clasei în care învață Andrei a făcut sesizare la Poliție și la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC).

- Care sunt drepturile care îi sunt încălcate lui Andrei?
- Care este mediul în care Andrei este expus abuzurilor?
- Care sunt tipurile de abuz la care este supus?
- Se poate vorbi despre exploatare în acest caz? Motivează răspunsul.
- Ce măsuri a luat școala în acest caz?

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

Violența se referă la diversele tipuri de rele tratamente aplicate copilului care produc vătămarea sănătății acestuia și care îi pun în pericol dezvoltarea, demnitatea și onori chiar viața. Copilul poate fi expus la violență în mediul familial, în cel școlar, în mediul online sau pe stradă.

Abuzul, neglijarea, exploatarea și traficul de copii constituie forme de violență asupra copilului și sunt sancționate prin lege.

Explicații suplimentare

Bullying – comportament repetitiv de ostilitate/de excludere și de luare în derădere a cuiva, de umilire.

Violența, exploatarea și abuzul sunt de obicei practicate asupra copiilor de către persoane cunoscute – părinți, alți membri ai familiei, cadre didactice, alți copii. Doar o mică parte a actelor de violență sunt raportate și investigate.

Violența are consecințe imediate și pe termen lung asupra sănătății și dezvoltării copilului.

În România, Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului – republicată și actualizată în 2016, prevede obligația cadrelor didactice de a semnaliza serviciilor de asistență socială cazurile de abuz, neglijare, exploatare și orice altă formă de violență asupra copilului (art. 52(4)).

„Violența poate fi prevenită, dacă refuzăm ca ea să rămână ascunsă.” (Sandie Blanchet, reprezentant UNICEF)

Nu de puține ori, copiii sunt puși în situația de a se proteja singuri de efectele comportamentelor agresive ale celor din jur. Este bine ca, de fiecare dată, manifestările violente să fie sesizate unei persoane de încredere. Evitarea situațiilor conflictuale și integrarea într-un grup de prieteni îi pot ajuta pe elevi să se protejeze de agresivitate în mediul școlar.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Formulează întrebări și răspunsuri pornind de la schema alăturată.

2. Exprimă-ți opinia în legătură cu una dintre afirmațiile:

Niciun copil nu ar trebui trimis la cerșit.

Violența naște violență.

3. Formează o echipă împreună cu 4-5 colegi. Elaborează un chestionar de identificare a formelor de violență întâlnite în școala voastră (ex. porecle, injurii, lovirii, imbrânceli etc.). Aplicați chestionarul la o clasă paralelă. Prezența rezultatelor în Consiliul Elevilor
4. Inițiază o campanie de prevenire a violenței. Realizaiți afișe/postere/ pliante pe această temă și încărcăți-le pe pagina web a școlii. De asemenea, găsiți parteneri care să promoveze rezultatele activității voastre pe paginile lor web.

LUCRAM ÎN ECHIPĂ

În mediul școlar este des întâlnită violența elevilor asupra altor elevi, a profesorilor față de elevi, dar și a elevilor față de profesori. Studiile arată că violența este prezentă în peste 75% din școlile din România.

- Identificați trei aspecte care pot conduce la prevenirea violenței în școala ta.
- Care sunt responsabilitățile fiecărui elev pentru a se proteja de abuzuri în propria școală?

Telefonul copilului
Este un număr unic european rezervat de către Comisia Europeană și destinat semnalării cazurilor de încălcare a drepturilor copilului. Aici găsești sprijinul copilului care are nevoie de îngrijire și protecție, copiii afectați de abuzurile în familie, cât și părinții care au nevoie de consilierie.

Articolul 19 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului precizează:

1. Statele părți vor lua toate măsurile legislative, administrative, sociale și educative corespunzătoare, în vederea eradicării copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual, în timpul cât se află în îngrijirea părinților sau a unuia dintre ei, a reprezentanților ori reprezentanților legali sau a oricărei persoane căreia i-a fost încredințat.

REȚINE!

Violența este o problemă majoră a omenirii. Din cauza vulnerabilității lor, copiii sunt expuși abuzurilor, atât în familie, pe stradă, în școală, cât și în mediul online. Pentru asigurarea respectării dreptului la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării, statele civilizate au înființat instituții care se ocupă de această problemă.

Vocabular

Învățare prin descoperire

Exerciții și aplicații

Ideile principale ale lecției

Recapitulare

• Prin situație de risc se înțelege orice situație care amenință sau pune în pericol creșterea, îngrijirea și dezvoltarea armonioasă a copilului.

Situațiile de risc care pot conduce la defavorizarea și marginalizarea copiilor

- Cerințele educaționale speciale reprezintă necesități educaționale suplimentare, adaptate particularităților individuale și caracteristicilor unei anumite dizabilități sau tulburări.
- Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului funcționează în toate județele țării și în Municipiul București. Serviciul Public de Asistență Socială funcționează la nivelul comunităților și orașelor.
- Instituțiile interguvernamentale apără și promovează respectarea drepturilor copiilor din întreaga lume.
- Organizațiile neguvernamentale oferă servicii sociale suplimentare privind educația, sănătatea, prevenirea consumului de droguri și a delinvenței juvenile, centre pentru copiii aflați în dificultate etc.
- Societatea civilă este formată din cetățeni asociați în diferite forme de organizare, care își apără interesele comune pe bază de voluntariat.

Pagină de recapitulare

Pagină de evaluare

Evaluare

1. Transcrie următoarele afirmații și notează în dreptul lor A (adevărat) sau F (fals).

- Copiii au dreptul la îngrijire medicală gratuită.
- Copiii singuri la părinți au dreptul la protecție specială.
- Toți copiii trebuie protejați împotriva violenței.
- Orice copil are dreptul să se joace.
- Niciun copil nu poate fi fotografat fără acordul în scris al părinților săi.
- Toți copiii sunt egali.
- Copiii au dreptul de a refuza să meargă la școală.
- Copiii au dreptul să-și spună părerea.
- Copiii nu trebuie să-și facă ordine în cameră.

2. Asociază pe caiet noțiunile din coloana A cu noțiunile din coloana B.

A (drepturi)	B (responsabilități)
Dreptul la educație	Comportament neconflictual
Dreptul la sănătate	Păstrarea documentelor de identitate
Dreptul la protecție împotriva violenței	Participarea la cursuri
Dreptul la opinie și liberă exprimare	Păstrarea igienei
Dreptul la identitate	Reciclarea deșeurilor
Dreptul la mediu curat	Respectarea opiniilor celorlalți

3. Transcrie și completează enunțurile cu cuvintele potrivite.
  - a) ..... este documentul internațional în care sunt prevăzute drepturile copilului.
  - b) Adulții care iau decizii pentru copii trebuie să urmărească cel mai bun ..... al acestora.
  - c) Toate drepturile sunt însoțite de .....

4. Redactează un eseu de 15-20 rânduri cu titlul *Drepturile copiilor în România*. În redactarea lui, vei face referire la:
  - documentul care fundamentează drepturile copilului;
  - principalele drepturi ale copilului;
  - importanța respectării drepturilor copilului;
  - consecințele nerespectării drepturilor copilului;
  - responsabilitățile fiecăruia în vederea respectării drepturilor.

Cuprins

COMPETENȚE GENERALE/ COMPETENȚE SPECIFICE	DOMENII DE CONȚINUT/ CONȚINUTURI	TITLUL LECȚIEI	NUMĂRUL PAGINII
Introducere. Ce este educația socială?			7-8
Capitolul I. Întrebări, argumente, opinii			9
1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social 1.1. Manifestarea interesului pentru formularea de întrebări cu privire la propriile drepturi și responsabilități 1.2. Formularea unor opinii, explicații, argumente simple pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități 1.3. Raportarea critică la opiniile, explicațiile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor copilului	Formularea de întrebări – Capacitatea de a ne mira; valoarea întrebărilor - de ce nu luăm totul ca fiind cunoscut. – Formularea întrebărilor; cui putem adresa întrebări și modalități alternative de a formula întrebări. Argumentarea unui punct de vedere personal – Fapte și opinii – Susținerea părerii/opinii proprii – Formularea răspunsurilor, modalități alternative de a formula răspunsuri – Schimbul de opinii. Compararea opiniilor – De ce avem nevoie de argumente – Condiții pentru acceptarea unui argument formulat de o altă persoană – Stereotipuri și prejudecăți – Persuasiunea	1.1. Formularea de întrebări	10-11
		1.2. Argumentarea – un punct de vedere personal	12-13
		1.3. Opinia personală. Schimbul de opinii	14-15
		1.4. Stereotipuri și prejudecăți. Persuasiunea	16-17
		Recapitulare	18-19
		Evaluare	20
		Capitolul II. Drepturi și responsabilități ale copilului	21
1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social 1.1. Manifestarea interesului pentru formularea de întrebări cu privire la propriile drepturi și responsabilități 1.2. Formularea unor opinii, explicații, argumente simple pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități 1.3. Raportarea critică la opiniile, explicațiile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor copilului 2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice 2.1. Formularea unor probleme care vizează drepturile copilului, ca punct de plecare în rezolvarea lor 2.2. Identificarea, prin lucru în echipă, a unor măsuri de intervenție posibile pentru cazuri semnalate de încălcare a drepturilor copilului sau de promovare a acestora 3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ 3.1. Exercițierea drepturilor și a responsabilităților în luarea unor decizii personale și de grup, în condițiile respectării drepturilor celui alt 3.2. Participarea la decizii de grup privind implicarea în promovarea și apărarea propriilor drepturi	Drepturi și responsabilități ale copilului Convenția ONU cu privire la drepturile copilului – Principii generale ale convenției: prioritatea intereselor copilului, non-discriminarea, participarea copiilor la problemele care îi privesc. – Drepturi ale copilului; responsabilități asociate acestora – Exemplificarea unor drepturi în contexte concrete - de exemplu, dreptul la identitate, dreptul la familie, dreptul la educație, dreptul la joc și activități recreative, dreptul la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării, dreptul la securitate și protecție socială, protecția mediului-condiție a vieții. – Corelarea drepturilor cu responsabilitățile asociate Modalități de exercitare a drepturilor și de asumare a responsabilităților – Copiii, promotorii ai propriilor drepturi – Școala ca spațiu de exprimare/exercițiere/asumare de către copii a drepturilor și responsabilităților	2.1. Convenția ONU cu privire la drepturile copilului. Istoric. Principii generale	22-23
		2.2. Dreptul la identitate	24-25
		2.3. Dreptul la familie	26-27
		2.4. Dreptul la educație	28-29
		2.5. Dreptul la sănătate	30-31
		2.6. Dreptul la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării	32-33
		2.7. Dreptul la asistență socială	34-35
		2.8. Dreptul la odihnă și vacanță	36-37
		2.9. Dreptul la viața privată	38-39
		2.10. Dreptul la opinie și la liberă exprimare	40-41
		2.11. Dreptul la asociere și libertatea de întrunire pașnică	42-43
		2.12. Dreptul la un mediu curat	44-45
		2.13. Modalități de exercitare a drepturilor și de asumare a responsabilităților	46-47
		Recapitulare	48-49
Evaluare	50		

COMPETENȚE GENERALE/ COMPETENȚE SPECIFICE	DOMENII DE CONȚINUT/ CONȚINUTURI	TITLUL LECȚIEI	NUMĂRUL PAGINII
Capitolul III. Respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului			51
<p>1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social</p> <p>1.2. Formularea unor opinii, explicații, argumente simple pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități</p> <p>2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice</p> <p>2.2. Identificarea, prin lucru în echipă, a unor măsuri de intervenție posibile pentru cazuri semnalate de încălcare a drepturilor copilului sau de promovare a acestora</p> <p>3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ</p> <p>3.1. Exercițarea drepturilor și a responsabilităților în luarea unor decizii personale și de grup, în condițiile respectării drepturilor celui alt</p> <p>3.2. Participarea la decizii de grup privind implicarea în promovarea și apărarea propriilor drepturi</p>	<p>Respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului</p> <p>Respectarea și apărarea drepturilor copiilor. Categori de copii în situații de risc și/sau cerințe educative speciale (copii din medii dezavantajate socio-economic, copii cu dizabilități, copii care aparțin unor minorități, copii din mediu rural)</p> <p>Instituții guvernamentale, interguvernamentale și neguvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copiilor</p> <ul style="list-style-type: none"> – Instituții guvernamentale: rolul statului, securitate și protecție socială – Organizații interguvernamentale și neguvernamentale; rolul societății civile. 	3.1. Copii aflați în situații de risc	52-53
		3.2. Instituții guvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului	54-55
		3.3. Organizații interguvernamentale și neguvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului	56-57
		Recapitulare	58-59
		Evaluare	60
Capitolul IV. Propuneri de proiecte educaționale			61
<p>1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social</p> <p>1.2. Formularea unor opinii, explicații, argumente simple pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități</p> <p>1.3. Raportarea critică la opiniile, explicațiile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor copilului</p> <p>2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice</p> <p>2.1. Formularea unor probleme care vizează drepturile copilului, ca punct de plecare în rezolvarea lor</p> <p>2.2. Identificarea, prin lucru în echipă, a unor măsuri de intervenție posibile pentru cazuri semnalate de încălcare a drepturilor copilului sau de promovare a acestora</p> <p>2.3. Realizarea, în echipă, a unui proiect de promovare a drepturilor copiilor pentru investigarea/soluționarea unor probleme specifice</p> <p>3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ</p> <p>3.1. Exercițarea drepturilor și a responsabilităților în luarea unor decizii personale și de grup, în condițiile respectării drepturilor celui alt</p> <p>3.2. Participarea la decizii de grup privind implicarea în promovarea și apărarea propriilor drepturi</p>	<p>Proiectul educațional</p> <p>Elaborarea și derularea unui proiect educațional pentru promovarea unui/ unor drepturi ale copilului</p> <ul style="list-style-type: none"> – Alegerea temei – Elaborarea fișei de proiect – Derularea proiectului propus – Evaluarea proiectului propus 	Revista <i>Vocea Copiilor</i>	62-63
		Piesa de teatru în versuri „Să facem cunoștință! Noi suntem drepturile voastre!“	64-65
		Expoziția „Prin ochi de copil“	66-67
		Procesul	68-69
Anexă. Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului			70-79

Introducere. Ce este educația socială?

Educația este o activitate socială orientată spre pregătirea pentru viață a generațiilor tinere.

Oameni celebri vorbesc despre educație ca fiind una dintre cele mai importante acțiuni umane.

„Adevăratul scop al educației este să aducă un om în starea de a pune mereu întrebări.“

(Episcopul Mandell Creighton)

„Educația reprezintă un mai bun gardian al libertății decât o copleșitoare armată.“

(Edward Everett)

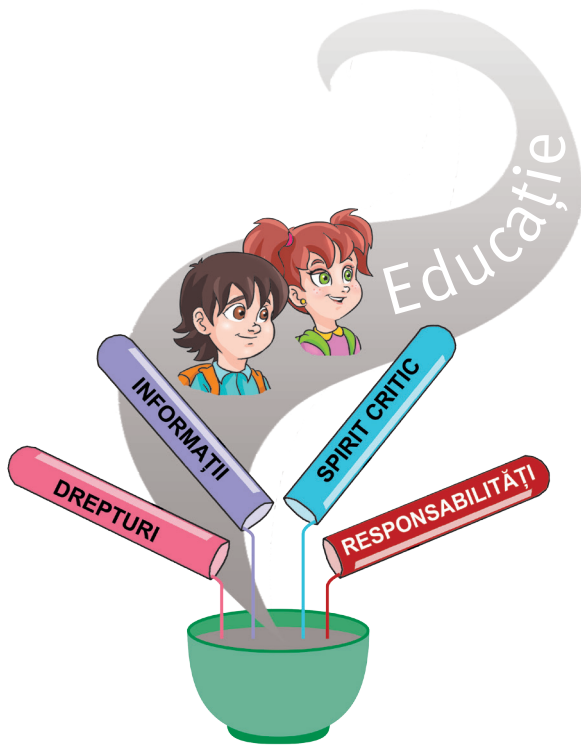
„Educația face oamenii ușor de condus, dar greu de influențat; ușor de guvernat, dar greu de înrobit.“ (Peter Brougham)

Educația socială este una dintre formele de educație care ne definește ca ființe umane înzestrate cu inteligență și cu cele mai complexe modalități de comunicare cunoscute.

Exemple de forme ale educației

- educație estetică
- educație tehnică
- educație muzicală
- educație plastică
- educația fizică
- educație moral-civică
- educație socială
- educație financiară
- educație pentru sănătate
- educație pentru diversitate
- educație ecologică

Educația socială, alături de multe alte forme ale educației, este acel instrument prin care fiecare dintre noi va putea înțelege că:

- Este foarte important să facem distincția între adevăr și neadevăr, între informații bazate pe lucruri sau evenimente reale și zvonuri sau opinii transmise cu intenții ascunse.
- Trebuie să ne cunoaștem drepturile și responsabilitățile pe care le avem atât în calitate de copii, cât și în calitate de adulți, mai târziu.
- Este important să ne informăm permanent despre lucrurile sau evenimentele din jurul nostru.

Să ne reamintim!

- Amintește-ți care sunt drepturile copilului despre care ai învățat în clasa a IV-a! Prezintă-le!
- Pentru fiecare drept enumerat identifică responsabilitatea pe care acesta o presupune.
- Prezintă situații în care ai avut ocazia să-ți exerciți drepturile.

În acest an școlar vei avea ocazia să afli informații noi despre drepturile tale și ale celorlalți, întrebând, argumentând, făcând schimb de opinii cu colegii și profesorii tăi.

Capitolul 1. Întrebări, argumente, opinii

Ce voi fi capabil să fac?

- Să adresez întrebări astfel încât să primesc răspunsuri detaliate
- Să formulez argumente pro și contra
- Să fac diferența între fapte și opinii
- Să-mi susțin un punct de vedere argumentat
- Să accept diversitatea opiniilor
- Să identific stereotipuri și prejudecăți

Ce termeni voi reține?

- Argument
- Opinie
- Stereotip
- Prejudecată
- Persuasiune

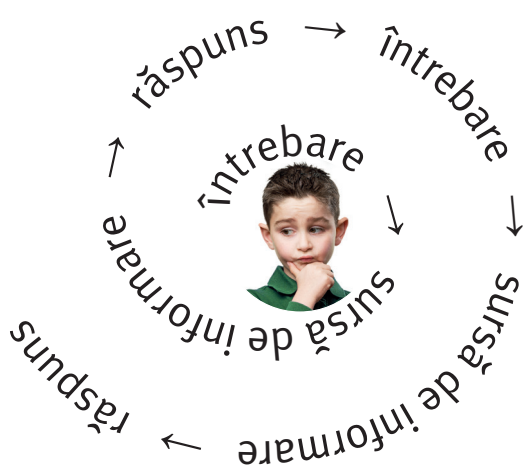
PROIECT EDUCAȚIONAL

Descoperă în capitolul 4 sugestii de proiecte educaționale.

1.1. Formularea de întrebări

- Cum a aflat Vlad ce este CNP-ul?
- Pe cine a întrebat Vlad?
- În ce situații formulăm întrebări?
- Cum formulăm întrebări?
- Pe cine întrebăm?

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

Analizați următoarea afirmație:

„Important este să nu te oprești niciodată din a-ți pune întrebări.”
(Albert Einstein)

Prezentați-le colegilor rezultatul analizei echipei voastre.

Citește textul și răspunde la întrebările alăturate.

Vlad este cu mama și cu tatăl lui la Direcția Generală de Pașapoarte. Vor pleca în concediu în afara țării și au nevoie de pașapoarte. Vlad are 10 ani și este foarte curios. Părinții completează formularele necesare eliberării pașapoartelor. În formulare, părinții completează CNP-ul lui Vlad. Acesta este nedumerit și întreabă:

- **Ce** este CNP-ul?
- **Cine** mi-a dat un cod numeric personal?
- **De ce** avem nevoie de CNP?
- **Cum** au fost alese cifrele?
- **Când** am primit acest cod?
- **Unde** merg părinții pentru a obține CNP-ul copiilor?
- **De ce** sunt diferite CNP-urile noastre? continuă Vlad cu întrebările.

Părinții îi explică lui Vlad că fiecare persoană din România primește, la naștere, un cod numeric personal, unic, care face parte din elementele identității sale. Discuția continuă până când Vlad află tot ceea ce îl interesează.

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

În fiecare zi aflăm lucruri noi. Oamenii își manifestă curiozitatea adresând întrebări.

Rolul întrebărilor este acela de a obține, prin intermediul răspunsurilor, informații noi, utile, de a completa și de a le clarifica pe cele pe care le ai deja.

Întrebările pot fi închise sau deschise.

Întrebările închise vizează răspunsuri scurte, formate dintr-un cuvânt sau două.

Exemple: *Mergi astăzi în parc?*

Mergem cu rolele sau cu bicicletele?

Întrebările deschise cer răspunsuri mai detaliate.

Exemple: *Cum ți-ar plăcea să ne petrecem după-amiaza?*

De ce ți-a plăcut filmul pe care l-am văzut?

Orice răspuns este prilej de noi întrebări. Răspunsul trebuie să ofere informații clare și precise referitoare la întrebarea adresată. Când răspunsurile primite sunt incomplete, poți adresa întrebări suplimentare sau poți consulta alte surse (profesori, alți adulți, colegi, bibliotecă, internet etc.).

JOC DE ROL

Alina nu a venit la școală de 3 zile. Colegii sunt îngrijo-rați. Se hotărâsc să meargă acasă la ea pentru a afla ce s-a întâmplat.

- În grupuri de câte 4, vă veți atribui rolul Alinei și al colegilor ei. Ce întrebări îi veți adresa?
- Un reprezentant al fiecărui grup va prezenta celorlalți întrebările adresate Alinei.
- Analizați întrebările formulate, precum și răspunsurile obținute. Ce ați observat? În ce situații ați obținut mai multe informații? Cum au fost formulate întrebările la care ați obținut răspunsuri detaliate?

REȚINE!

Formularea întrebărilor te ajută să îți completezi cunoștințele și să afli lucruri noi, cât mai exacte, despre subiectul care te interesează. Cu cât utilizezi mai des întrebări deschise, cu atât vei primi mai multe informații.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Identifică întrebările închise și întrebările deschise din lista de mai jos.
  - a) Crezi că această disciplină este o continuare a materiei Educație Civică din clasa a IV-a?
  - b) De ce?
  - c) Cum ți-ar plăcea să se desfășoare orele de Educație Socială?
  - d) Știi ce drepturi ai?
  - e) Care sunt acestea?
  - f) Ești interesat să afli mai multe informații despre drepturile tale?
2. Transformă întrebările închise în întrebări deschise, conform modelului. Continuă pe caiet completarea tabelului.

Întrebare închisă	Întrebare deschisă
Vrei să afli mai multe informații despre drepturile tale?	Care sunt drepturile mele?
	Unde pot afla mai multe informații despre drepturile mele?
	De când pot beneficia de drepturile mele?
	De ce au fost create/scrise aceste drepturi?
	Cine veghează la respectarea drepturilor mele?
Crezi că este necesar să respecti regulile de politețe?	
Crezi că este necesar să ascuți și părerea celorlalți?	
Avem responsabilități la școală?	

3. Exprimă-ți părerea despre una dintre afirmațiile de mai jos:

Să întrebi e o rușine de moment, să nu întrebi e o rușine de o viață. (Haruki Murakami)

Cine întrebă câștigă.

1.2. Argumentarea – un punct de vedere personal

„Nu ridica vocea! Susține cu argumente!“

(Desmond Tutu)

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

Răspundeți la întrebarea:

Este de dorit ca elevii să poarte o uniformă personalizată a școlii?

În funcție de răspunsurile voastre (DA/NU), prezentați-le celorlalți colegi argumentele.

Oamenii comunică în multe moduri. Adesea comunicăm verbal. Cuvintele sunt instrumentele pe care le folosim în scopul transmiterii unor mesaje către ceilalți. Pentru a fi înțelese de către aceștia, mesajele trebuie să fie clare și complete. Totodată, este necesar ca mesajele să fie și convingătoare.

- Citește și analizează următoarele două mesaje:
  - a) *Dinozaurii au trăit cu mult timp în urmă.*
  - b) *Dinozaurii au apărut în urmă cu 220 de milioane de ani, conform cercetărilor realizate de către paleontologi.*
- Care este diferența dintre cele două mesaje?

Oamenii acceptă mai ușor mesajele care sunt argumentate, adică sunt clare, complete și au la bază o explicație, o dovadă, o demonstrație.

Argumentul reprezintă o demonstrație sau o dovadă care vine în sprijinul unei opinii și are rolul de a clarifica mesajul transmis.

Ne putem susține un punct de vedere dacă acesta este argumentat.

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

- În echipe de câte 4, găsiți argumente pentru următoarele afirmații:
  - a) *Educația este necesară pentru a avea o profesie.*
  - b) *Lipsa odihnei poate conduce la îmbolnăvirea organismului.*
 Prezentați-le celorlalți colegi argumentele identificate de către echipa voastră. Găsiți elementele comune din argumentările voastre.

Indiferent care sunt argumentele celorlalți, este necesar să nu ne grăbim niciodată să îi judecăm pe oameni pentru ceea ce cred, ci să încercăm să discutăm, având grijă să înțelegem și alte puncte de vedere.

...să exprimăm gânduri și sentimente față de situații și persoane.

...să ne facem cunoscut punctul de vedere.

Argumentele ne ajută...

...să ne atingem un obiectiv în comunicare.

...să ne clarificăm atât nouă, cât și celorlalți punctele de vedere pe care le transmitem.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Transcrie în caiet și completează enunțurile.
  - a) . . . . . este un mijloc prin care se susține sau se demonstrează un punct de vedere.
  - b) Scopul argumentării este de a . . . . . partenerul de discuție de valabilitatea opiniei tale.
  - c) Argumentul reprezintă o . . . . .

2. Redactează, în numele clasei tale, o scrisoare către conducerea școlii în care înveți, prin care soliciți ca, în timpul pauzelor, să se pună muzică la difuzoare. Folosește cât mai multe argumente pro.

3. Găsește argumente pro și contra pentru enunțul:

Este mai bine ca programul școlar să se desfășoare după-amiaza.

---

4. Analizează imaginile de mai jos. Creează dialoguri pentru fiecare dintre acestea, prin care personajele își argumentează alegerile și acțiunile.

REȚINE!

În viața de zi cu zi, argumentarea este foarte importantă deoarece te ajută să descrii, să explici, să demonstrezi și să îi convingi pe ceilalți.

1.3. Opinia personală. Schimbul de opinii

Explicații suplimentare

Prejudiciu – pagubă, daună; știrbire a reputației, a prestigiului cuiva.

Oamenii comunică, iar atunci când fac acest lucru își exprimă gândurile, sentimentele, dorințele, experiențele trăite, primesc și oferă informații, își exprimă opinii.

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

„Opinia este de obicei ceva ce au oamenii atunci când le lipsesc informațiile detaliate.“ (Idries Shah)

A formula o opinie înseamnă a exprima liber ceea ce gândești, ce simți sau ce idei ai despre un fapt, un obiect sau o persoană. Pe scurt, opinia este părerea ta despre ceva. Ea trebuie formulată astfel încât să nu jignească sau să aducă prejudicii persoanei căreia îi este adresată.

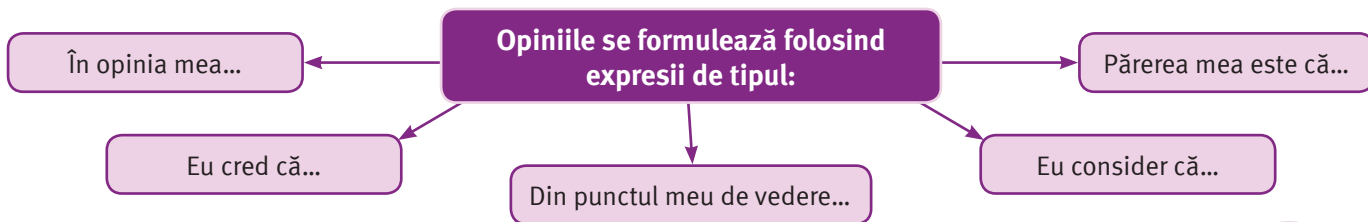
Atunci când ne exprimăm cu privire la ceva, este bine să facem distincția dintre opinie și fapt. Opinia reprezintă o părere, iar un fapt este ceva ce se poate demonstra.

Un fapt: Ai ochii verzi.

O opinie: Oamenii cu ochii verzi sunt mai frumoși decât oamenii cu ochii căprui.

Față de același fapt, oamenii pot avea opinii diferite.

Schimbul de opinii reprezintă o formă de comunicare între două sau mai multe persoane pe o anumită temă. Schimbul de opinii este important deoarece este un mod prin care putem lua cele mai bune decizii. Este recomandat ca opiniile să fie susținute de argumente.

Ai citit cărțile din seria *Harry Potter*?

Da, dar mi-au plăcut mai mult filmele.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

Împreună cu colegul de bancă, analizează imaginea alăturată și exprimați-vă opinia cu privire la beneficiile lecturii și ale vizionării unor ecranizări.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Analizează răspunsurile oferite de copii în imaginea de mai sus. Ce observi?
2. Care dintre următoarele afirmații reprezintă un fapt și care reprezintă o opinie?
  - a) Vacanțele reușite sunt cele petrecute la munte.
  - b) Ioana are un frate mai mare.
  - c) Capitala României este București.
  - d) Tatăl meu face cele mai frumoase fotografii.
3. Transcrie și completează enunțurile.
  - a) Nu poți schimba un . . . . ., poți schimba o . . . . .
  - b) . . . . . pot fi dovedite.
  - c) Ceea ce crezi despre un anumit lucru reprezintă o . . . . .
  - d) Orice opinie trebuie susținută cu . . . . .

4. Scrie în caiet câte un fapt și câte o opinie despre fiecare dintre cuvintele următoare: *familie, școală, prieteni.*

Exemplu:

Fapt: Este considerat **copil** orice persoană sub 18 ani.

Opinie: Prietenul meu este cel mai frumos **copil**.

5. Formulează o opinie personală despre numărul de ore pe care îl petreci zilnic la școală.
  - Susține-ți opinia cu două argumente.
  - Fă schimb de opinii cu colegul tău de bancă.
  - Comparați-vă opiniile! Ce observați?

REȚINE!

Oamenii au dreptul să își exprime opiniile.

Față de același fapt, oamenii pot avea opinii diferite!

Acceptă diferența de opinii!

1.4. Stereotipuri. Prejudecăți. Persuasiune

FETELE SUNT
MAI SENSIBILE.

BĂIEȚII SUNT
MAI PUTERNICI.

Explicații suplimentare

Stereotip (cuvânt din limba greacă) – stereos (dur, solid) și typos (amprentă, model).

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

Analizând exemplele de mai sus, se observă că un stereotip reprezintă o generalizare a unei caracteristici.

- Dă exemple de stereotipuri pe care le-ai auzit acasă, la școală, în grupul de prieteni, la televizor.

Prejudecata reprezintă o idee preconcepută (și adesea eronată) pe care cineva o are despre un lucru, preluată, de obicei, fără cunoașterea acestuia.

Prejudecata este o părere fără judecată. (Voltaire)

Prejudecățile sunt, de cele mai multe ori, rezultatul modului în care am fost educați.

Exemple: Dacă plâng înseamnă că sunt slab.

Dacă sunt bun la matematică înseamnă că sunt deștept.

Prejudecățile față de oameni se referă, în general, la diferențele dintre ei: rasă, culoarea pielii, religie, etnie, înfățișare, gen etc.

Prejudecățile ne împiedică să experimentăm, să descoperim lucruri noi, să spunem ce gândim, să ne exprimăm așa cum simțim, să cunoaștem oameni noi.

- Citește și exprimă-ți opinia!

Bunul simț este suma prejudecăților dobândite până la vârsta de 18 ani. (Albert Einstein)

Discriminarea este rezultatul gândirii în stereotipuri și prejudecăți.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

Împreună cu colegul de bancă, dă exemple de perechi de stereotip-prejudecată.

Relația stereotip-prejudecată

Stereotipul este ideea fixă pe care o avem despre ceva sau despre cineva, iar prejudecata exprimă modul de a ne comporta sub influența stereotipului.

Exemplu: Femeile nu sunt buni conducători auto. (stereotip)
Nu mă urc într-o mașină condusă de o femeie. (prejudecată)

Persuasiunea reprezintă capacitatea de a **convince** pe cineva să creadă, să gândească sau să acționeze într-un anumit mod; este o formă de influențare.

Studiile arată că oamenii se lasă **convinși** mai ușor dacă:

- persoana care transmite mesajul este simpatică;
- persoana care transmite mesajul se poartă frumos cu ei;
- află că mai mulți au procedat asemănător;
- cel care transmite mesajul are autoritate;
- află că vor obține mai ușor ceva ce își doresc.

JOC DE ROL

Elevii se împart în trei–patru echipe. Într-un bol se află scrisse, pe bilețele, enunțuri care conțin prejudecăți. Câte un copil din fiecare echipă extrage un bilețel și îl citește coechipierilor săi, exprimând convingerea față de mesajul bilețelului. Colegii săi încearcă să aducă argumente pentru a demonta ideea preconcepută și pentru a-l convinge să-și schimbe modul de gândire și de acțiune.

Exemple:

- Nu merg în Anglia pentru că acolo plouă tot timpul, iar mie nu-mi place ploaia.
- Nu stau în prima bancă pentru că profesorii îi ascultă mereu pe cei din prima bancă.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Stabilește care dintre afirmațiile de mai jos este un stereotip și care este o prejudecată.
  - a) Fetele poartă haine roz, băieții poartă haine albastre.
  - b) Bărbații sunt cei mai buni ingineri.
  - c) Dacă plângi înseamnă că ești slab.
  - d) Toate păsările zboară.
2. Transcrie și completează enunțurile.
  - a) A crede despre o categorie de ființe sau lucruri ceva ce au spus alții, fără a pune la îndoială, înseamnă a folosi un . . . . .
  - b) . . . . . este o părere despre un lucru pe care nu îl cunoști suficient.
  - c) Persuasiunea este un mod prin care o persoană încearcă să te . . . . . să faci ceva.
3. Urmărește timp de o săptămână reclamele de la televizor. Identifică o reclamă care promovează un stereotip (ex.: *Curățenia în casă este responsabilitatea femeilor* sau *Bărbații sunt mai puternici*).

REȚINE!

Stereotipurile reprezintă **idei acceptate fără a fi analizate**, în timp **ce prejudecățile** implică trăiri, sentimente neplăcute și nedrepte față de lucruri pe care refuzăm să le cunoaștem.

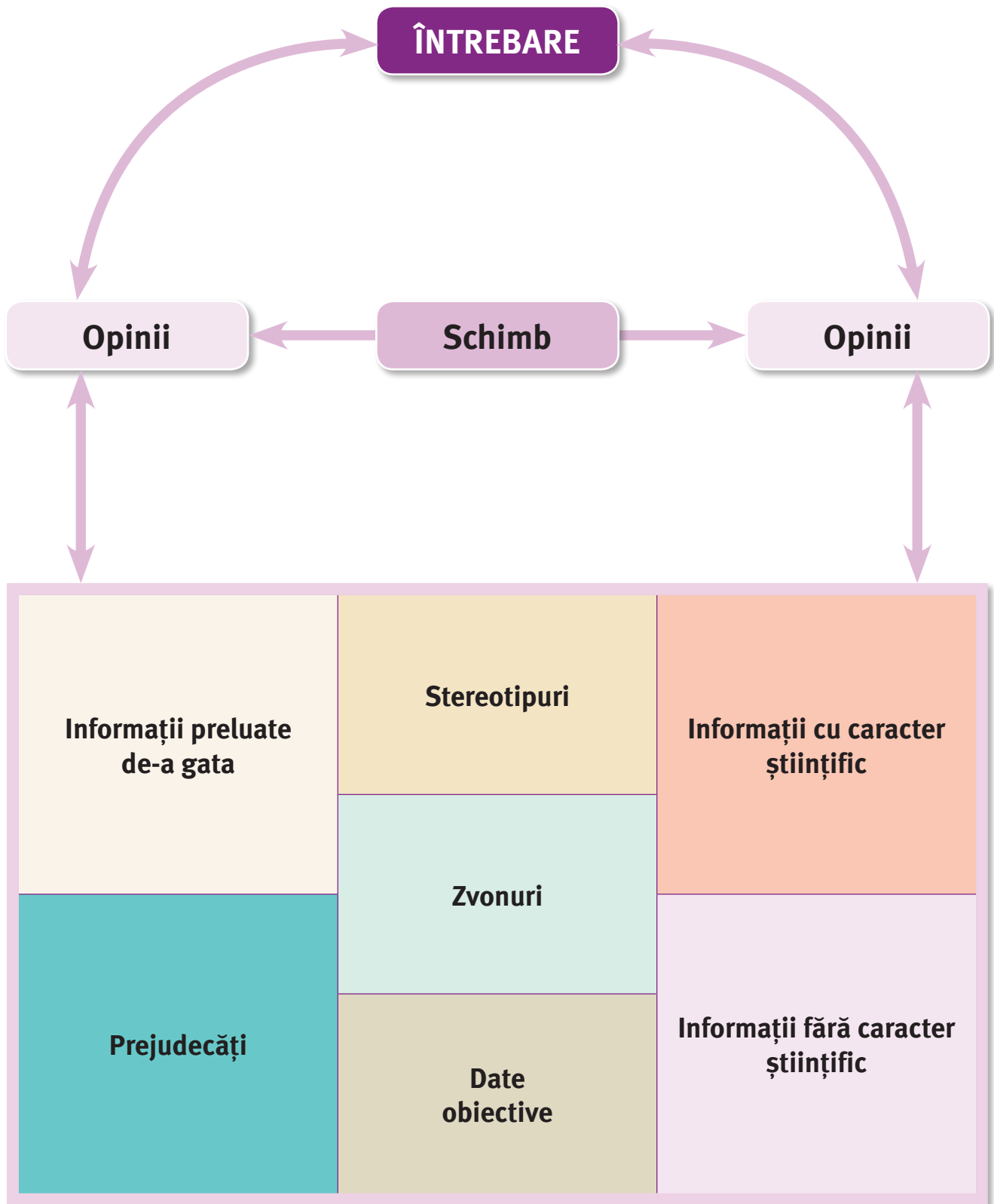

RECOMANDARE

De vizionat cu clasa experimentul realizat de Jane Elliot, profesoară la o școală din Iowa, *A class divided* (*O clasă divizată*).

Recapitulare

<p>1. Formularea de întrebări</p>	<p>Rolul întrebărilor este acela de a obține, prin intermediul răspunsurilor, informații noi, utile, de a completa și de a le clarifica pe cele pe care le ai deja.</p> <p>Întrebările pot fi închise sau deschise. Întrebările închise vizează răspunsuri scurte, formate dintr-un cuvânt sau două. Întrebările deschise cer răspunsuri mai detaliate.</p>
<p>2. Argumentarea – un punct de vedere personal</p>	<p>Argumentul reprezintă o demonstrație sau o dovadă care vine în sprijinul unei opinii și are rolul de a clarifica mesajul transmis.</p> <p>Argumentele ne ajută:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să exprimăm gânduri și sentimente față de situații și persoane; • să ne facem cunoscut punctul de vedere; • să ne atingem un obiectiv în comunicare; • să ne clarificăm atât nouă, cât și celorlalți punctele de vedere pe care le transmitem.
<p>3. Opinia personală. Schimbul de opinii</p>	<p>A formula o opinie înseamnă a exprima liber ceea ce gândești, ce simți sau ce idei ai despre un fapt, un obiect sau o persoană. Pe scurt, opinia este părerea ta despre ceva. Ea trebuie formulată astfel încât să nu jignească sau să aducă prejudicii persoanei căreia îi este adresată.</p> <p>Oamenii au dreptul să își exprime opiniile.</p> <p>Față de același fapt, oamenii pot avea opinii diferite.</p>
<p>4. Stereotipuri și prejudecăți. Persuasiunea</p>	<p>Stereotipul este o idee preluată, o etichetă socială, un tipar pe care oamenii îl aplică unei clase de obiecte, pentru a putea exprima mai ușor păreri generale.</p> <p>Prejudecata implică sentimente neplăcute și comportamente precum evitarea unei situații, locuri sau persoane.</p> <p>Prejudecățile față de oameni se referă în general la diferențele dintre ei: rasă, culoare a pielii, religie, etnie, înfățișare, gen etc.</p> <p>Persuasiunea reprezintă capacitatea de a convinge pe cineva să creadă, să gândească sau să acționeze într-un anumit mod; este o formă de influențare.</p>

Evaluare

- Transcrie și completează enunțurile.
  - O opinie este o . . . . . despre ceva.
  - Întrebările . . . . . conduc către răspunsuri detaliate.
  - Argumentul are rolul de a . . . . . mesajul transmis.
  - . . . . . este o . . . . . de influențare.
- Asociază pe caiet noțiunile din prima coloană cu propozițiile din a doua coloană.

1. Fapt	a. Cea mai bună băutură răcoritoare este limonada.
2. Întrebare deschisă	b. Fac sport pentru sănătate.
3. Opinie	c. De ce este important să înveți?
4. Întrebare închisă	d. Delfinii sunt pești.
5. Stereotip	e. Ți place Istoria?
6. Argument	f. Consumul excesiv de zahăr dăunează grav sănătății.

- Ești reporter la revista școlii. Imaginează-ți că iei un interviu unei personalități care militează pentru respectarea drepturilor copiilor (ex.: dreptul la sănătate, dreptul la familie, dreptul la educație). Construiește un ghid de interviu, folosind întrebări de tipul: *Ce? Cine? Cum? Unde? Când? De ce?*
- Copiază pe caiet mesaje care crezi că sunt argumentate.
  - Ia umbrela cu tine!
  - Ia umbrela cu tine pentru că afară plouă.
  - Săptămâna viitoare, într-o zi, nu vă veți putea juca în curtea școlii.
  - Săptămâna viitoare, joi, nu vă veți putea juca în curtea școlii pentru că se reamenajează.
- Găsește câte două argumente pro și contra uneia dintre următoarele afirmații:

Internetul este util pentru copii.

Joaca este doar pentru copii.

Capitolul 2. Drepturi și responsabilități ale copilului

Ce voi fi capabil să fac?

- Să formulez întrebări referitoare la drepturile și responsabilitățile mele
- Să descriu drepturile și responsabilitățile pe care le am
- Să susțin argumentat promovarea drepturilor mele
- Să identific problemele cu care se confruntă unii copii
- Să cooperez cu colegii mei
- Să propun soluții
- Să îmi asum responsabilitățile asociate fiecărui drept
- Să respect drepturile celorlalți

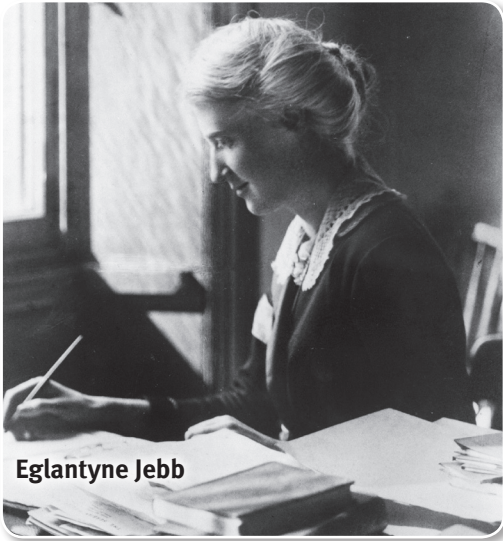
Ce termeni voi reține?

- Convenție
- Drept
- Responsabilitate
- Protecție
- Abuz
- Exploatare
- Asistență socială
- Viață privată
- Liberă exprimare
- Întrunire pașnică

PROIECT EDUCAȚIONAL

Descoperă în capitolul 4 sugestii de proiecte educaționale.

2.1. Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului. Istoric. Principii generale

Eglantyne Jebb

Drepturile fundamentale ale copilului cuprinse în Convenție:

- Dreptul la viață;
- Dreptul la un nume și o naționalitate;
- Dreptul la educație;
- Dreptul de a-și exprima liber ideile;
- Dreptul la îngrijire medicală;
- Dreptul de a fi protejat împotriva oricărei forme de violență, abuz sau neglijență;
- Dreptul la joacă și timp liber.

Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului a fost adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989. Până în prezent, Convenția a fost adoptată de 194 de țări, membre ale Națiunilor Unite.

I. Istoric

Ideea elaborării unui document special care să cuprindă drepturile copilului îi aparține lui **Eglantyne Jebb**. În 1919, la Londra, aceasta a fondat prima organizație neguvernamentală numită **Salvați Copiii**, care își propunea să intervină și în zonele în care protecția copilului nu era aplicată, iar drepturile copilului nu erau respectate. Programele create în acea vreme urmăreau în special combaterea foametei și asigurarea asistenței medicale a copiilor.

Mișcarea de promovare a drepturilor copilului a început în anul 1924, odată cu adoptarea de către Liga Națiunilor Unite a Declarației Drepturilor Copilului.

România a fost printre primele state care au ratificat Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului, prin Legea nr. 18 din 28 septembrie 1990.

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

- Analizează imaginile și identifică drepturile pe care acestea le ilustrează.

- Exprimă-ți opinia față de enunțul de mai jos.
Argumentează!

Fiecare copil are dreptul la viață, la educație și la o dezvoltare armonioasă.

- Pornind de la afirmația de mai sus, alcătuieste o listă a consecințelor nerespectării drepturilor fundamentale ale copilului.

II. Principii generale ale Convenției ONU cu privire la drepturile copilului

La baza Convenției ONU cu privire la drepturile copiilor stau câteva principii fundamentale pentru respectarea tuturor drepturilor copiilor.

- 1. Nediscriminarea și egalitatea de șanse.** Toți copiii au aceleași drepturi, indiferent de rasă, gen sau religie, indiferent de familia din care provin, de starea lor materială sau de abilitățile lor. Acestora trebuie să li se asigure șanse egale în atingerea potențialului maxim de dezvoltare (art. 2).
- 2. Interesul superior al copilului.** Principala preocupare a adulților care iau decizii cu efecte asupra copiilor trebuie să fie urmărirea celor mai bune interese ale acestora (art. 3).
- 3. Viața, supraviețuirea și dezvoltarea.** Copiii au dreptul la viață. Guvernele trebuie să asigure copiilor condiții pentru supraviețuire și dezvoltare sănătoasă (art. 6).
- 4. Participarea.** Copiii au dreptul să se exprime și să-și facă auzite opiniile. Convenția încurajează adulții să asculte părerile copiilor și să-i implice pe aceștia în luarea deciziilor, ținând cont de nivelul lor de dezvoltare și maturizare (art. 12).

REȚINE!

Drepturile copilului conținute în Convenție trebuie să fie aplicate tuturor copiilor, fără discriminare.

Explicații suplimentare

Convenție – Înțelegere, acord între două sau mai multe state, instituții sau persoane cu privire la anumite probleme.

ONU – Organizația Națiunilor Unite.

Ratificare – acțiunea unui stat de a recunoaște și de a adopta un tratat internațional.

Discriminare – acțiunea prin care unei categorii de cetățeni i se încalcă anumite drepturi.

Interesul superior al copilului – principiu fundamental care primează în toate demersurile și deciziile cu privire la copil.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

- 1.** De ce crezi că a fost necesară adoptarea unui document special cu privire la protecția drepturilor copilului?
- 2.** Formulează un punct de vedere cu privire la afirmația:

În România, copiii din mediul rural au șanse egale cu cei din mediul urban.

- 3.** Cunoști cazuri de copii ale căror drepturi sunt încălcate? Relatează, pe scurt, unul dintre acestea. Care sunt, în opinia ta, măsurile care ar trebui luate pentru ca astfel de cazuri să nu mai existe?
- 4.** Realizează, împreună cu colegul de bancă, un afiș care să ilustreze dreptul copiilor la viață.

2.2. Dreptul la identitate

Încă de la momentul înregistrării nașterii, copilului i se garantează dreptul la un nume, la o naționalitate, care constituie *părți ale identității sale*. Aceste date sunt înregistrate de către autoritățile statului. Pe măsura trecerii timpului, fiecăruia dintre noi i se adaugă noi elemente de identitate personală.

Cunoașterea identității personale depinde, în copilărie, de persoanele din jurul nostru, în special de părinți. Aceștia iau primele decizii privitoare la conturarea identității noul-născuților.

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

- Analizând imaginile de pe coloana alăturată, găsește elementele care construiesc identitatea unei persoane.

Identitatea unei persoane reunește date individuale (cod numeric personal, grupă sanguină, nume și prenume, naționalitate, gen etc.), imaginea de sine (ceea ce credem despre trăsăturile noastre fizice și morale), stima de sine (respectul pe care îl avem față de noi înșine) și felul în care ne comportăm în anumite situații.

- Comentează afirmația:

„Dobândirea identității umane are loc numai prin modul nostru specific de viață“. (Francesco Viola)

Fiecare persoană face parte, pe parcursul vieții, din unul sau mai multe grupuri în cadrul cărora îndeplinește unul sau mai multe roluri. La școală, în sala de clasă, putem avea roluri diferite în funcție de responsabilitățile stabilite împreună cu dirigințele clasei și colegii noștri. Acestea constituie elemente care ne conturează identitatea.

Deși identitatea reprezintă un drept fundamental, la nivel global, se apreciază că o treime dintre copiii cu vârsta până în cinci ani nu sunt înregistrați la momentul nașterii lor. Cauzele acestui fenomen sunt: sărăcia, educația precară, izolarea, războiul și fenomenul migrației.

- Comentează afirmația:

Consecința încălcării dreptului la identitate este nerespectarea altor drepturi precum: dreptul la sănătate, educație, liberă exprimare.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

Sunteți ziarști la revista școlii. Desfășurați o anchetă jurnalistică pe tema încălcării dreptului la identitate a copiilor dintr-o comunitate de refugiați, din zonele afectate de război. Unul dintre acești copii ar dori să studieze în școala voastră, dar nu are acte de identitate. Aflați care sunt demersurile pe care le poate face familia sa pentru ca dreptul la educație al copilului să nu fie încălcat.

Declarația cu privire la Drepturile Copilului precizează la Articolul 8, alin. 1, faptul că statul se preocupă de protejarea identității copiilor și de restabilirea acesteia în cazul în care un copil este lipsit în mod ilegal de elementele identității sale.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

- Pornind de la definiția identității, alcătuieste fișa ta de identitate; prezintă-te, apoi identifică grupurile din care faci parte, rolurile, drepturile și responsabilitățile tale.
- Transcrie și completează enunțurile.
  - Fiecare copil trebuie să aibă un . . . . . de naștere.
  - Codul numeric . . . . . este unic.
  - Când împlinește 14 ani, copilului i se eliberează o . . . . . de identitate.
  - Documentul care probează identitatea de elev este . . . . .
- Formulează două argumente care să susțină afirmația:
Fiecare copil trebuie să aibă o identitate.
- Studiază certificatul tău de naștere, apoi răspunde la următoarele întrebări.
  - Care sunt informațiile despre tine cuprinse în acesta?
  - Ce responsabilități ai față de acest act?

Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului

Articolul 7 – 1. Copilul se înregistrează imediat după nașterea sa și are, prin naștere, dreptul la un nume, dreptul de a dobândi o cetățenie și, în măsura posibilului, dreptul de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijit de aceștia.

Constituția României

Articolul 6 – Dreptul la identitate (1) Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.

Explicații suplimentare

Naționalitate – apartenența unei persoane la o anumită națiune; cetățenie.

Societate – totalitatea oamenilor care trăiesc laolaltă.

Autorități ale statului – organe ale puterii de stat competente să ia măsuri și să emită dispoziții cu caracter obligatoriu.

Constituție – lege fundamentală a unui stat, în care sunt consemnate principiile de bază ale organizării lui, drepturile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor.

REȚINE!

Fiecare copil are dreptul la recunoaștere și prețuire în societate. Respectarea dreptului la identitate este primul pas în acest sens. Copiii sunt înregistrați imediat după naștere, primesc un nume și au dreptul la cetățenie.

2.3. Dreptul la familie

Dreptul la familie al copilului se regăsește în mai multe articole în cadrul **Convenției Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului**:

– orice copil are dreptul de a trăi cu părinții săi, cu excepția situațiilor în care se decide de către instituții abilitate (direcții de protecție a copilului, judecătorii etc.) că acest lucru nu este în interesul superior al copilului;

– orice copil are dreptul de a-și menține legăturile cu ambii părinți, dacă este separat de unul din aceștia sau de amândoi;

– orice copil și părinții acestuia au dreptul de a părăsi orice țară și de a intra în propria țară în scopul reunirii familiei.

Familia reprezintă un grup de persoane, adulți și copii, care trăiește respectând norme și valori și care are la bază relații de rudenie.

Părinții au rol egal în creșterea, îngrijirea și educația copiilor și sunt responsabili pentru dezvoltarea armonioasă a acestora.

Cu sediul în New York, SUA, **UNICEF** (Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite) oferă asistență umanitară și pentru dezvoltarea copiilor și mamelor lor în țările în curs de dezvoltare. Două dintre prioritățile agenției sunt programe care privesc drepturile copiilor precum *Copilăria pentru copii* și *Familia*. UNICEF a primit în anul 1965 Premiul Nobel pentru Pace.

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

- În echipe de câte 4, realizați o scurtă prezentare cu tema *Rolul familiei în societate*.

15 Mai – Ziua Internațională a Familiei

Începând din anul 1995 se sărbătorește în întreaga lume **Ziua Internațională a Familiei**. Scopul acestui eveniment este de a sublinia rolul pe care familia îl are în societate și de a sensibiliza opinia publică cu privire la dreptul copiilor la iubire și îngrijire din partea părinților biologici sau adoptivi.

În țara noastră a fost înființată, prin HG nr. 1385/2009, Autoritatea Națională pentru Protecția Familiei și a Drepturilor Copilului.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

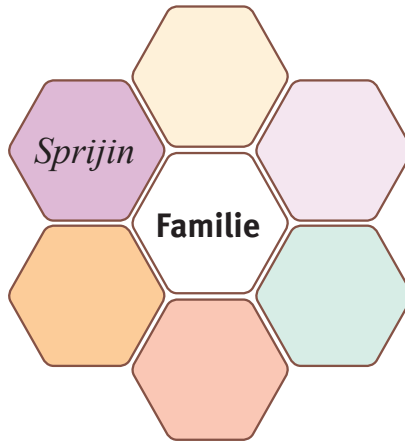
Comitetul Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului (ONU) recomandă guvernelor statelor lumii înființarea instituției independente a **Avocatului Copilului**. Formează o grupă împreună cu 3–4 colegi. Gândiți-vă la o campanie de informare a copiilor cu privire la rolul instituției Avocatului Copilului.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Întocmește o listă a responsabilităților tale în familie și compar-o cu cea a colegului tău de bancă.

2. Desenează schema alăturată pe caiet și completează casetele cu termeni care definesc, în opinia ta, familia.

3. În fiecare an, UNICEF desfășoară în lume campanii de încurajare a adopțiilor. Care crezi că este scopul acestora?

4. Scrie un cvintet despre familie pe următoarea structură:

- primul vers este format dintr-un substantiv (subiectul);
- al doilea vers este format din 2 adjective care arată însușirile subiectului;
- al treilea vers este format din trei verbe care exprimă acțiuni ale subiectului;
- al patrulea vers este format din patru cuvinte ce alcătuiesc o propoziție prin care se afirmă ceva esențial despre subiect;
- al cincilea vers este format dintr-un singur cuvânt care exprimă esența subiectului.

5. Scrie 5–7 rânduri în legătură cu afirmația:

Casa de copii nu e acasă.

6. Realizează un colaj intitulat „Tradiții din familia mea” și prezintă-l colegilor. Identifică asemănări și deosebiri între lucrările voastre.

Explicații suplimentare

Adopție – acțiunea legală prin care o persoană sau o familie crește și educă un copil, acesta beneficiind de toate drepturile pe care le are și un copil biologic.

REȚINE!

Părinții au datoria de a lua toate măsurile necesare pentru protejarea și realizarea drepturilor copilului. Copilul datorează respect părinților săi, indiferent de vârsta sa.

2.4. Dreptul la educație

Explicații suplimentare

UNESCO – Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură.

OIM – Organizația Internațională a Muncii.

Educația este cea mai puternică unealtă pe care o poți folosi pentru a schimba lumea. (Nelson Mandela)

Oamenii au nevoie să învețe pentru a se adapta mediului în care trăiesc. Din cele mai îndepărtate timpuri, prin învățare, oamenii au înțeles tainele naturii și ale lumii înconjurătoare, fapt care i-a ajutat să își procure hrană, adăpost și să se ferească de pericole.

Cu timpul, învățarea a condus la descoperirea unor noi resurse și la invenții menite să ne ajute în viața de zi cu zi. Astăzi, există școli specializate pe domenii de activitate, care îi pregătesc pe elevi și pe studenți pentru profesii din ce în ce mai diverse.

În 1994, UNESCO a stabilit Ziua Mondială a Educatorilor, pentru a comemora semnarea, în 1966, a Recomandării UNESCO și OIM.

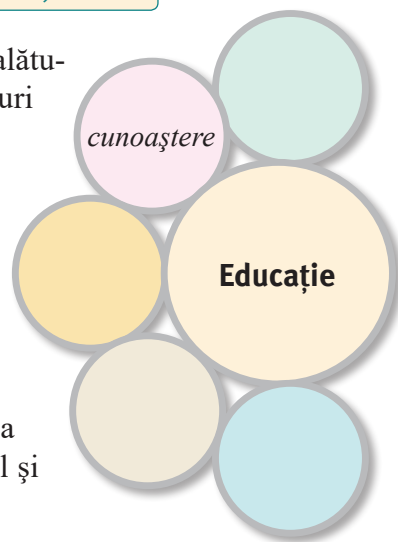
Ziua Mondială a Educației – 5 octombrie.

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

- Desenează pe caiet schema alăturată și completează-o cu sensuri ale cuvântului „educație“.

Omul învață pe întreg parcursul vieții sale. Această învățare, în familie, în comunitate sau în școală, îi permite omului să își dezvolte gândirea, inteligența, deprinderile, să se adapteze la mediul înconjurător, să ia decizii potrivite pentru prezentul și viitorul său.

Rolul școlii în procesul de educație

Școala reprezintă un mediu caracterizat de norme (reguli), valori și modele de comportament menite să îl ajute pe elev să devină conștient de sine și de rolul său în cadrul unui grup.

Școala este o instituție de învățământ, un spațiu de educație și de formare; locul în care elevul, cu sprijinul profesorilor săi, își dezvoltă cunoștințe și priceperi, realizând obiectivele de învățare adecvate potențialului său.

STUDIU DE CAZ

Najat Belkacem este un demnitar francez, specialist în educație, drept și științe sociale. În copilărie, Najat locuia într-un sat din Maroc, avea grijă de caprele familiei sale și își ajuta bunicul la treburile casei. Tatăl fetei a emigrat în Franța ca muncitor în construcții pentru a-și putea susține familia.

La vârsta de 5 ani, micuța ajunge în Franța alături de familia sa. Profesorii săi o descriu pe cea care avea să devină ministrul educației în Guvernul francez ca fiind curioasă, iubitoare de cărți și foarte determinată. Își plătește singură studiile universitare la Paris, lucrând ca asistent juridic.

- Identifică aspectele personale care au ajutat-o pe Najat să își atingă obiectivele privind propria educație.
- Descoperă cum poate contribui sistemul educațional la dezvoltarea personală și profesională a fiecărui individ.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

De ce credeți că este nevoie ca dreptul la educație să fie prevăzut atât în legile naționale, cât și în Convenția ONU privind drepturile copilului?

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Care sunt, în opinia ta, consecințele încălcării dreptului la educație?
  - abandon școlar
  - analfabetism
  - violență, agresivitate
  - odihnă și timp liber
  - lipsa unui loc de muncă în viitor

2. Comentează afirmația:

Școala este un mediu de toleranță și de respect pentru toți cei care îi deschid porțile, indiferent care sunt diferențele dintre aceștia.

3. Participă alături de colegi la o dezbatere privind realizarea unui regulament al clasei tale care să prezinte drepturile și responsabilitățile elevilor.

DEZBATERE

În echipe de câte 3–4 elevi, inițiați la nivelul clasei o dezbatere pe tema „Școala este factorul cel mai important în educația copilului”. Analizați rezultatele discuțiilor.

REȚINE!

Respectarea dreptului la educație reprezintă o condiție esențială a formării pentru viitor a tinerilor responsabili și pregătiți pentru viață.

2.5. Dreptul la sănătate

Articolul 24 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului precizează:

„Copiii au dreptul de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă și de a beneficia de servicii medicale și de recuperare.“

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

- Privește imaginile alăturate. Ce poți spune despre realitatea acestor copii în ceea ce privește dreptul lor la sănătate?

Sănătatea este o stare de bine fizică (sănătatea corpului), psihică (sănătatea mintală) și socială (relații armonioase cu ceilalți).

Sănătatea fizică presupune să ai un corp sănătos.

Responsabilități: Îți poți menține sănătatea fizică având o alimentație corectă, bogată în fructe și legume proaspete, practicând un sport etc.

Sănătatea psihică presupune să ne simțim bine cu noi înșine și cu ceilalți pentru a putea face față situațiilor la care suntem expuși.

Responsabilități: Îți poți menține sănătatea psihică învățând să gestionezi emoțiile și având comportamente adecvate.

Sănătatea socială presupune capacitatea de a iniția și de a dezvolta relații cu alte persoane.

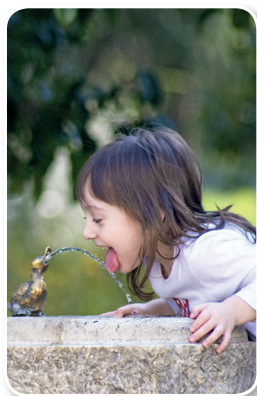
Responsabilități: Îți poți menține sănătatea socială învățând să interacționezi cu ceilalți.

Pentru a sublinia importanța acestui drept, a fost înființată **Organizația Mondială a Sănătății (OMS)**, organizație internațională ce are rolul de a identifica strategii de combaterea a bolilor cu scopul menținerii în cea mai bună stare a sănătății populațiilor de pe glob.

Importanța dreptului la sănătate este recunoscută și prin numeroasele acte în care acesta se regăsește:

- Constituția Organizației Mondiale a Sănătății;
- Pactul internațional asupra drepturilor economice, sociale și culturale ale omului (art. 12);
- Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului (art. 24);
- Carta Socială Europeană;
- Declarația Universală a Drepturilor Omului;
- Constituția României (art. 34);
- Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului (Secțiunea 3).

STUDIUL DE CAZ

Povestea Mariei

Maria este elevă în clasa pregătitoare la o școală din București. Maria nu are certificat de naștere deoarece părinții săi nu au declarat-o la momentul nașterii. Din acest motiv, fetița nu este înscrisă în evidența unui medic de familie, fapt care îngreunează accesul acesteia la servicii medicale.

- Identifică motivul pentru care Maria nu are acces la servicii medicale.
- Ce drepturi i se încalcă fetei?
- Cum ar putea fi rezolvată această situație?

JOC DE ROL

Formează împreună cu colegii tăi de clasă 5 echipe: echipa sportivilor, a nutriționiștilor, a psihologilor, a stomatologilor, a ecologiștilor. Fiecare echipă va susține în fața clasei o pledoarie pentru sănătate, din perspectiva rolurilor atribuite.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Alege dintre următoarele comportamente pe cele care contribuie la menținerea sănătății.
  - menținerea igienei personale
  - fumatul
  - consumul produselor de tip fast-food
  - administrarea vaccinurilor
  - periajul dinților
  - menținerea curățeniei locuinței
  - consumul băuturilor acidulate
  - întreținerea relațiilor armonioase cu cei din jur
2. Găsește două argumente care să susțină afirmația:

Dreptul la sănătate este un drept esențial.

4. Transcrie și completează *Fișa sănătății*.

Numele și prenumele ...
 Vârsta ...
 Înălțimea ...
 Greutatea ...
 Medicul de familie ...
 Medicul pediatru ...

Fructul preferat ...
 Mâncarea preferată ...
 Ora de culcare ...
 Numărul de ore de somn pe zi ...
 Sportul preferat ...
 Sportul practicat ...

Discută împreună cu ceilalți colegi de clasă și identificați și alte puncte care ar trebui să se regăsească pe o astfel de fișă. Motivează-ți propunerile!

3. Realizează un desen sugestiv cu ocazia **Zilei Mondiale a Sănătății**. Expuneți lucrările în școala voastră!

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

Ce responsabilități ai privind starea ta de sănătate? Întocmește o listă împreună cu colegul tău de bancă, apoi consultați-vă și cu alți colegi. Ce constatați?

Ziua Mondială a Sănătății se sărbătorește în fiecare an pe 7 aprilie.

REȚINE!

Dreptul la sănătate este un drept complex care include servicii de sănătate și accesul la acestea.

În țara noastră, serviciile medicale și medicamentele pentru copii sunt gratuite.

2.6. Dreptul la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării

Explicații suplimentare

Bullying – comportament repetitiv de ostilitate/de excludere și de luare în derâdere a cuiva, de umilire.

Toți copiii au dreptul de a fi protejați împotriva violenței, exploatării și abuzului. Cu toate acestea, milioane de copii din întreaga lume suferă din aceste cauze în fiecare zi.

STUDIU DE CAZ

Povestea lui Andrei

Andrei este elev în clasa a V-a la o școală din București. Locuiește cu mama sa și soțul acesteia. Niciunul dintre ei nu are un loc de muncă. Pentru a-și câștiga existența, adună fier vechi pe care îl vând apoi la un centru de colectare. Bărbatul îl obligă pe Andrei să îi însoțească, motiv pentru care acesta are un număr foarte mare de absențe la școală. La sfârșitul zilei, dacă Andrei nu adună suficient fier pentru a-l mulțumi pe soțul mamei sale, acesta este pedepsit și nu primește mâncare.

Aflând despre această situație, diriginta clasei în care învață Andrei a făcut sesizare la Poliție și la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC).

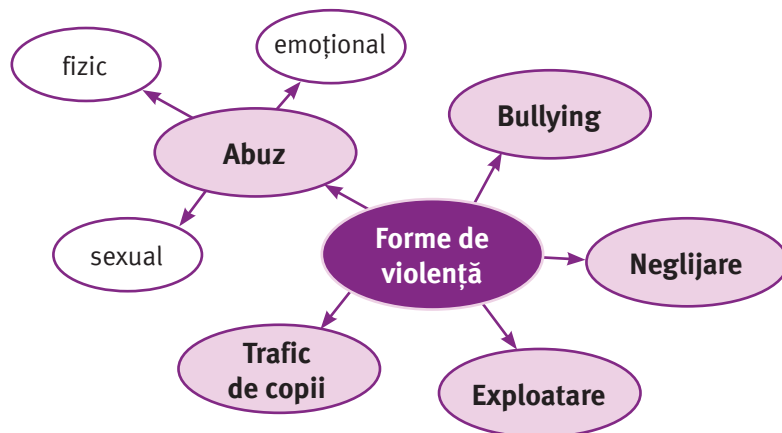
- Care sunt drepturile care îi sunt încălcate lui Andrei?
- Care este mediul în care Andrei este expus abuzurilor?
- Care sunt tipurile de abuz la care este supus?
- Se poate vorbi despre exploatare în acest caz? Motivează răspunsul.
- Ce măsuri a luat școala în acest caz?

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

Violența se referă la diversele tipuri de rele tratamente aplicate copilului care produc vătămarea sănătății acestuia și care îi pun în pericol dezvoltarea, demnitatea și uneori chiar viața. Copilul poate fi expus la violență în mediul familial, în cel școlar, în mediul online sau pe stradă.

Abuzul, neglijarea, exploatarea și traficul de copii constituie forme de violență asupra copilului și sunt sancționate prin lege.

Violența, exploatarea și abuzul sunt de obicei practicate asupra copiilor de către persoane cunoscute – părinți, alți membri ai familiei, cadre didactice, alți copii. Doar o mică parte a actelor de violență sunt raportate și investigate.

Violența are consecințe imediate și pe termen lung asupra sănătății și dezvoltării copilului.

În România, Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului – republicată și actualizată în 2016, prevede obligația cadrelor didactice de a semnaliza serviciilor de asistență socială cazurile de abuz, neglijare, exploatare și orice altă formă de violență asupra copilului (art. 52(4)).

„Violența poate fi prevenită, dacă refuzăm ca ea să rămână ascunsă.” (Sandie Blanchet, reprezentant UNICEF)

Nu de puține ori, copiii sunt puși în situația de a se proteja singuri de efectele comportamentelor agresive ale celor din jur. Este bine ca, de fiecare dată, manifestările violente să fie sesizate unei persoane de încredere. Evitarea situațiilor conflictuale și integrarea într-un grup de prieteni îi pot ajuta pe elevi să se protejeze de agresivitate în mediul școlar.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

- Formulează întrebări și răspunsuri pornind de la schema alăturată.

- Exprimă-ți opinia în legătură cu una dintre afirmațiile:

Niciun copil nu ar trebui trimis la cerșit.

Violența naște violență.

- Formează o echipă împreună cu 4–5 colegi. Elaborați un chestionar de identificare a formelor de violență întâlnite în școala voastră (ex. porecle, injurii, loviri, îmbrânceli etc.). Aplicați chestionarul la o clasă paralelă. Prezentați rezultatele în Consiliul Elevilor.
- Inițiați o campanie de prevenire a violenței. Realizați afișe/ desene/ postere/ pliante pe această temă și încărcați-le pe pagina web a școlii. De asemenea, găsiți parteneri care să promoveze rezultatele activității voastre pe paginile lor web.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

În mediul școlar este des întâlnită violența elevilor asupra altor elevi, a profesorilor față de elevi, dar și a elevilor față de profesori. Studiile arată că violența este prezentă în peste 75% din școlile din România.

- Identificați trei aspecte care pot conduce la prevenirea violenței în școala ta.
- Care sunt responsabilitățile fiecărui elev pentru a se proteja de abuzuri în propria școală?

Telefonul copilului

Este un număr unic european rezervat de către

Comisia Europeană și destinat semnalării cazurilor de încălcare a drepturilor copilului. Aici găsesc sprijin copiii care au nevoie de îngrijire și protecție, copiii afectați de abuzurile în familie, cât și părinții care au nevoie de consiliere.

Articolul 19 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului precizează:

1. Statele părți vor lua toate măsurile legislative, administrative, sociale și educative corespunzătoare, în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual, în timpul cât se află în îngrijirea părinților sau a unuia dintre ei, a reprezentantului ori reprezentanților legali sau a oricărei persoane căreia i-a fost încredințat.

REȚINE!

Violența este o problemă majoră a omenirii. Din cauza vulnerabilității lor, copiii sunt expuși abuzurilor, atât în familie, pe stradă, în școală, cât și în mediul online.

Pentru asigurarea respectării dreptului la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatarei, statele civilizate au înființat instituții care se ocupă de această problemă.

2.7. Dreptul la asistență socială

Explicații suplimentare

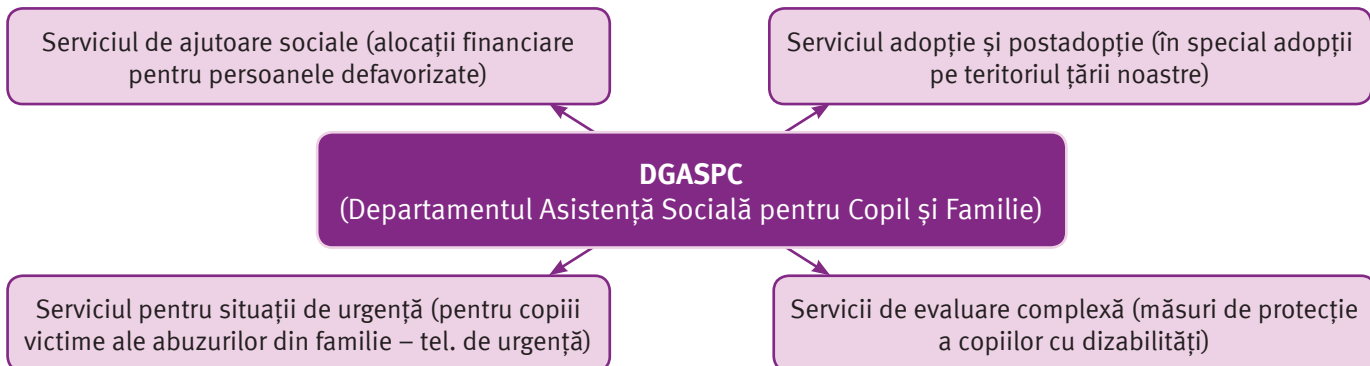
Alocație financiară – sumă de bani care se alocă de către stat cu scopul de a sprijini o categorie de persoane.

Persoană defavorizată – persoană care întâmpină dificultăți în respectarea unui drept.

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

În România, măsurile de protecție și de asistență socială sunt asigurate de **Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC)**, printr-un departament care cuprinde următoarele servicii:

STUDIU DE CAZ

Povestea Alexiei

Alexia este elevă în clasa a V-a. La vârsta de 2 ani a fost abandonată într-un centru de plasament, iar de la vârsta de 3 ani crește alături de familia Ionescu. Doamna Ionescu este asistenta sa maternală. Alexia se simte iubită și protejată în noua sa familie, care a ajutat-o să depășească abandonul părinților săi naturali. Atunci când simte că are nevoie de ajutor, Alexia merge, pentru consiliere și asistență de specialitate, la cabinetul psihologului din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului. Alexia beneficiază de o alocație suplimentară, cu ajutorul căreia își cumpăra cărți, deoarece îi place foarte mult literatura.

- Desprinde, din povestea Alexiei, măsurile de asistență socială de care poate beneficia, în România, un copil abandonat de familia sa naturală.
- Care este principala instituție din țara noastră care sprijină copiii aflați în situații similare cu cea a Alexiei?

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

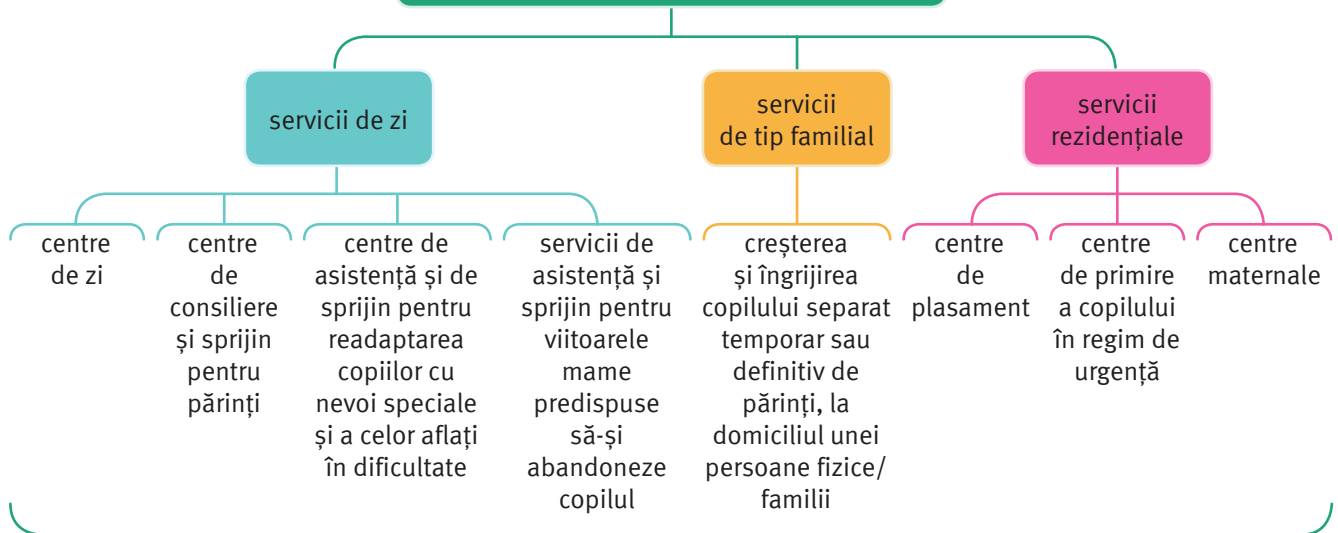
Accesați site-ul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului din județul vostru și notați serviciile de asistență socială pe care această instituție le oferă copiilor. Prezentați aceste informații într-o ședință a Consiliului elevilor.

Părinților și oricărei alte persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare în vederea dezvoltării copilului.

Autoritățile administrației publice locale trebuie să-i sprijine pe părinți sau, după caz, pe reprezentantul legal al copilului în realizarea obligațiilor ce le revin cu privire la copil. În acest scop, aceste instituții trebuie să dezvolte și să asigure servicii accesibile și de calitate, corespunzătoare nevoilor copilului.

Tipuri de servicii sociale pentru copii

(Serviciile sociale pentru copiii din România sunt reglementate prin Legea 272/2004.)

Serviciile sociale oferite de statul român sunt completate prin activitatea unor organizații nonprofit care urmăresc prin programele lor acordarea de sprijin suplimentar copiilor aflați în dificultate.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Răspunde la următoarele întrebări:
  - a) Ce este un centru de plasament?
  - b) Ce este un asistent maternal?
  - c) Care sunt, în opinia ta, calitățile pe care ar trebui să le aibă un asistent maternal?
  - d) Ce este alocația suplimentară financiară?
  - e) Cine beneficiază de asistență socială?
  - f) Care este rolul asistenței sociale?
2. Propune, pentru calendarul din săptămâna *Școala Altfel*, activități comune cu copiii dintr-un centru de plasament din localitatea ta (exemplu: micii ecologiști, atelier de pictură neconvențională, origami etc.).
3. Care dintre nevoile unui copil crezi că sunt mai dificil de îndeplinit într-un centru de plasament?
4. Cum crezi tu că statul protejează interesele copiilor? Dă exemple!

REȚINE!

Dreptul la protecție și asistență socială din partea statului este un drept esențial pentru copiii aflați în situații dificile, care nu au părinți sau ai căror părinți nu le pot asigura condițiile necesare dezvoltării.

Articolul 20 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului precizează:

1. Copilul care este, temporar ori permanent, lipsit de mediul său familial sau care, pentru protejarea intereselor sale, nu poate fi lăsat în acest mediu are dreptul la protecție și asistență speciale din partea statului.
2. Statele părți, în conformitate cu legislația lor națională, vor asigura protecție alternativă pentru un astfel de copil.
3. Această protecție poate include, mai ales, plasamentul familial, „kafalah” din dreptul islamic, adopția sau, în caz de necesitate, plasarea în instituții corespunzătoare de îngrijire a copiilor. În alegerea uneia dintre aceste soluții este necesar să se țină seama în mod corespunzător de necesitatea unei anumite continuități în educarea copilului, precum și de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică.

2.8. Dreptul la odihnă și vacanță

Articolul 31 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului precizează:

1. Statele părți recunosc copilului dreptul la odihnă și la vacanță, dreptul de a participa liber la viața culturală și artistică.
2. Statele părți respectă și promovează dreptul copilului de a participa pe deplin la viața culturală și artistică și încurajează punerea la dispoziția acestuia a mijloacelor adecvate de petrecere a timpului liber și de desfășurare a activităților recreative, artistice și culturale, în condiții de egalitate.

Principiul numărul 7 din Declarația Drepturilor Copilului (1959) precizează:

Copilul are dreptul să beneficieze de învățământ gratuit și obligatoriu, cel puțin în cadrul ciclului primar. Copilul va primi o educație care să îi stimuleze cultura generală și să-l ajute, pe baza unor șanse egale, să își dezvolte capacitățile, judecata individuală și simțul de responsabilitate morală și socială și să devină un membru util al societății.

Interesul superior al copilului va fi principiul de bază după care se vor ghida cei care sunt responsabili de educația și îndrumarea copilului; această responsabilitate aparține în primul rând părinților copilului.

Copilul va avea toate oportunitățile pentru joacă și recreere, care vor avea aceleași scopuri ca și educația; societatea și autoritățile publice vor face tot ce le stă în putință pentru a stimula exercitarea acestui drept.

- De ce crezi că în cadrul acestui principiu se vorbește în același timp despre dreptul la educație și despre dreptul la joacă și recreere?
- Care consideri că este legătura dintre educație și joacă și recreere?
- Care sunt modalitățile prin care te odihnești?
- Cât timp pentru joacă și recreere ai într-o zi? Cât timp aloci într-o zi studiului/activităților de învățare școlară?

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

- Desenează o balanță pe ale cărei talere să pui numărul de ore alocate studiului și numărul de ore alocate activităților recreative într-o zi obișnuită din timpul anului școlar. Cum arată balanța ta? Care sunt modalitățile prin care te recreezi? Cum se implică autoritățile publice în asigurarea dreptului la joacă și recreere?
- Vacanța este timpul de odihnă acordat elevilor, în care organismul se recuperează fizic și psihic după o perioadă lungă de efort.
  - Cum îți petreci vacanțele?
  - Îți planifici timpul în vacanțe?
  - Petreci mult timp în aer liber?

- Susține sau combate enunțul de mai jos argumentând.

Vacanțele sunt ocazii pentru a învăța lucruri noi.

JOC DE ROL

Procesul vacanței de vară

Vacanța de vară este acuzată de procurori că este prea lungă și nefolositoare. Aceasta poate fi salvată doar de avocații apărării. Fiecare avocat poate avea mai mulți consultanți care vor „strânge” argumente. Judecătorul dă sentința pe baza argumentelor celor două părți.

- Analizează și argumentează următoarea definiție a timpului liber:

Timpul liber înseamnă deconectare, distracție, dezvoltare.

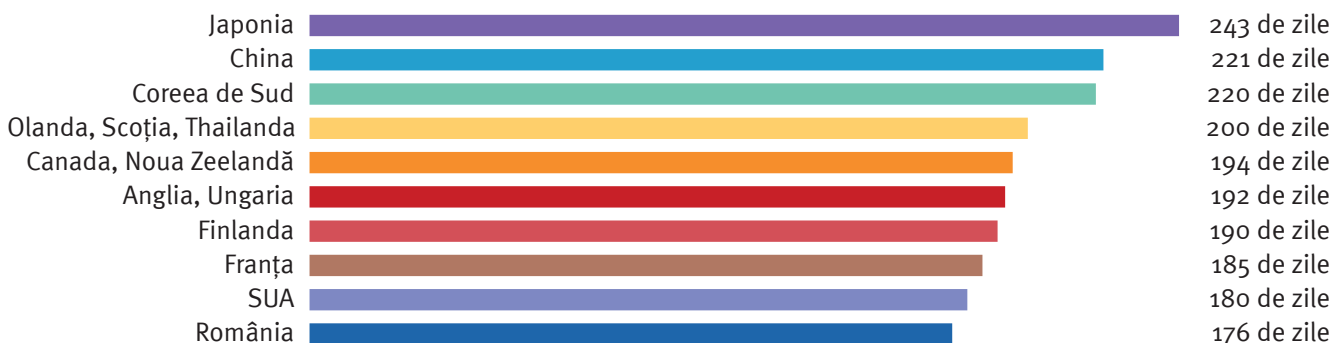
- Cum poate fi numit timpul liber în care există deconectare și distracție, dar fără dezvoltare?

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Care este responsabilitatea ta ce derivă din dreptul la odihnă și vacanță?
2. Transcrie și completează spațiile libere cu expresii și cuvinte potrivite.
  - a) Odihna și vacanța sunt . . . . . ale copiilor.
  - b) Joaca și recrearea au aceleași scopuri ca și . . . . .
  - c) . . . . . liber înseamnă: d . . . . ., d . . . . ., d . . . . .
  - d) . . . . . publice vor face tot ce le stă în putință pentru a stimula exercitarea dreptului la joacă și recreere.
3. De ce crezi că vacanța mare este în anotimpul vara și nu este în anotimpul toamna?
4. Realizează un colaj de fotografii, ilustrații, desene cu tema *O zi perfectă de vacanță.*

Durata anului școlar în lume

Timp liber

- deconectare
- distracție
- dezvoltare

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

Identificați beneficii ale diferitelor modalități de petrecere a timpului liber. Prezența colegilor voștri rezultatul activității.

Activități desfășurate în timpul liber	Beneficii

REȚINE!

Pentru a respecta dreptul copiilor la odihnă și timp liber, statul are datoria să pună la dispoziția acestora spații de joacă și de recreere.

ȘTIATI CĂ...

În Italia și Lituania vacanța de vară durează 13 săptămâni, iar în Marea Britanie doar 6 săptămâni. În majoritatea țărilor europene elevii se bucură de 9 săptămâni de vacanță în timpul verii.

2.9. Dreptul la viață privată

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

Nimic nu stârnește mai mult curiozitatea oamenilor decât treburile care nu-i privesc. (Victor Hugo)

Oamenii au fost dintotdeauna curioși, dar asta nu înseamnă că trebuie să fie indiscreți. Dreptul la respectarea vieții private reprezintă dreptul la intimitate, de a trăi așa cum îți dorești, dincolo de privirile indiscrete ale celorlalți, în liniștea propriei familii și a spațiului personal.

Noțiunea de **viață privată** reprezintă viața intimă a fiecărei persoane desfășurată în spațiu privat. Numele, fotografia (imaginea), adresa, numărul de telefon, seria și numărul pașaportului, a cărții de identitate, CNP-ul, adresa de e-mail etc. sunt date cu caracter personal. Aceste date țin de viața privată a fiecăruia dintre noi. Spațiul privat/personal este definit ca un spațiu propriu, intim, în care tu alegi pe cine inviți și în care trăiești după propriile tale reguli (de exemplu: casa ta, camera ta, curtea ta).

Dreptul la viața privată garantează secretul corespondenței (scrisori, conversație telefonică, trimiterea sau primirea de email-uri). Citirea corespondenței adresate unei altei persoane este un amestec în **viața privată** a acesteia, chiar și atunci când este vorba de persoane din familie sau de prieteni.

Explicații suplimentare

Intimitate – cerc restrâns, personal.

Imixtiune – amestec nemotivat și nedorit în treburile altuia.

STUDIU DE CAZ

Povestea lui Vlad

Vlad a primit un telefon mobil de la părinții săi. Dragoș, colegul lui, i-a luat telefonul mobil fără să îi ceară voie, iar timp de 5 minute, a arătat și altor copii conversațiile dintre Vlad și mama sa.

- Ce puteți spune despre comportamentul lui Dragoș?
- Ce trebuie să afle Dragoș despre dreptul la viață privată?
- Care pot fi consecințele unui astfel de comportament pentru cel care îl manifestă, dar și pentru cei din jur?

Spațiul public este acel spațiu în care oricine are acces (de exemplu: străzi, parcuri, stații de metrou, spitale, școli, magazine etc.).

Chiar și atunci când ești într-un spațiu public, ai dreptul la viață privată. Ceea ce faci în spațiul public ține tot de viața ta privată. De exemplu, ești la magazin. Scopul cu care ai mers și ce faci acolo nu privește pe nimeni, decât pe tine.

Dreptul la viață privată se referă mai degrabă la acțiunile unei persoane decât la locurile în care aceasta se află la un moment dat. Acest drept trebuie respectat în orice spațiu public în care acea persoană se află.

În virtutea acestui drept, sunt interzise fotografierea și înregistrarea unei persoane, publicarea datelor de identificare, a datelor de contact sau intrarea pe proprietatea unei persoane fără acordul acesteia.

Este necesar să știi că există instituții de stat sau private care prelucrează date cu caracter personal. Prin Legea nr. 677/2001, statul român ocrotește viața privată și familială a cetățenilor săi, stabilind reguli cu privire la prelucrarea informațiilor despre fiecare dintre noi.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Citește enunțurile de mai jos și identifică-le pe acelea care reprezintă responsabilități asociate dreptului la viață privată. Argumentează.
  - a) Mi se pot face fotografii doar cu acordul meu și al părinților mei.
  - b) Pot deschide și citi scrisoarea primită de altcineva.
  - c) Nu citesc corespondența altei persoane fără acordul acesteia.
  - d) Fotografiez pe stradă persoană simpatică și postez imaginea pe contul meu de socializare.
  - e) Predau poliției cartea de identitate pe care am găsit-o în parc.
  - f) Folosesc, pe ascuns, telefonul fratelui meu și trimit mesaje în numele lui.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

28 ianuarie este Ziua Europeană a Protecției Datelor. Împreună cu alți 3 colegi realizează un afiș pentru popularizarea acestei zile. Lipiți afișele într-un loc vizibil din școală.

La data de 12 mai 2005, a fost înființată Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal.

Art. 16 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului precizează:

1. Nici un copil nu va fi supus unei imixțiuni arbitrare sau ilegale în viața sa privată, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondența sa, precum și niciunui fel de atac ilegal la onoarea și reputația sa.
2. Copilul are dreptul la protecția garantată de lege împotriva unor astfel de imixțiuni sau atacuri.

REȚINE!

Dreptul la viață privată încetează atunci când sunt încălcate drepturile celorlalți!

2. Transcrie și completează spațiile libere cu expresiile potrivite.
  - a) Când sunt la un concert mă aflu într-un spațiu . . . . .
  - b) Secretul . . . . . este garantat de dreptul la viață privată.
  - c) Camera mea este un spațiu . . . . .
3. Identifică câte două argumente pro și contra pentru următoarea afirmație:

O persoană publică nu are dreptul la viață privată.

2.10. Dreptul la opinie și liberă exprimare

Analizează următoarele situații:

a) Copiii din clasa Ioanei se pregătesc pentru săptămâna *Școala Altfel*. Doamna dirigintă le-a solicitat să facă mai multe propuneri de activități. Unii au propus o vizită la un muzeu, alții o excursie la munte, câțiva au dorit să meargă la teatru.

b) Ingrid va ieși după-amiază în oraș cu mama ei. Vor merge împreună la coafor, unde ea își va alege o tunsoare nouă, apoi la magazin, pentru a-și cumpăra pantofii pe care și-i dorește.

c) Dan va merge săptămâna viitoare în fața judecătorului, deoarece părinții lui se despart, iar el trebuie să spună cu care dintre ei dorește să locuiască pe viitor.

- Ce au în comun aceste situații?
- În ce privințe au dreptul copiii să-și exprime alegerile?
- Le-a fost respectat copiilor dreptul la liberă exprimare?
- Ce reguli trebuie să respecte copiii din clasa Ioanei pentru a-i asigura fiecărui coleg dreptul la opinie și liberă exprimare?

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

Libertatea de exprimare reprezintă un drept fundamental al oricărei persoane de a spune ceea ce gândește. Fără libera exprimare, nu am putea vorbi de schimburi de idei, de opinii și de informații, nu am putea face alegeri. În absența libertății de exprimare, demnitatea umană ar fi grav afectată.

Lucrurile pe care decidem să le spunem, activitățile pe care le facem, hainele pe care le purtăm, locurile în care mergem, reprezintă diverse moduri în care ne exprimăm. Asupra tuturor acestor aspecte avem dreptul la opinie, dreptul de a ne face auziți și de a fi ascultați.

Copiii au dreptul să-și exprime liber ideile și punctele de vedere în toate problemele care îi privesc, iar adulții din jurul lor au obligația de a le permite și de a-i încuraja să facă aceste lucruri.

În funcție de vârsta pe care o au și de nivelul lor de înțelegere, copiii au dreptul să fie ascultați în cadrul procedurilor juridice care au legătură cu ei.

Ca orice alt drept, și dreptul la opinie este însoțit de niște responsabilități precum respectarea regulilor de comportament, acceptarea și tolerarea opiniilor diferite.

De multe ori, opiniile noastre nu coincid cu ale celor din jur. Fiecare dintre noi este unic și privește lumea în felul său,

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

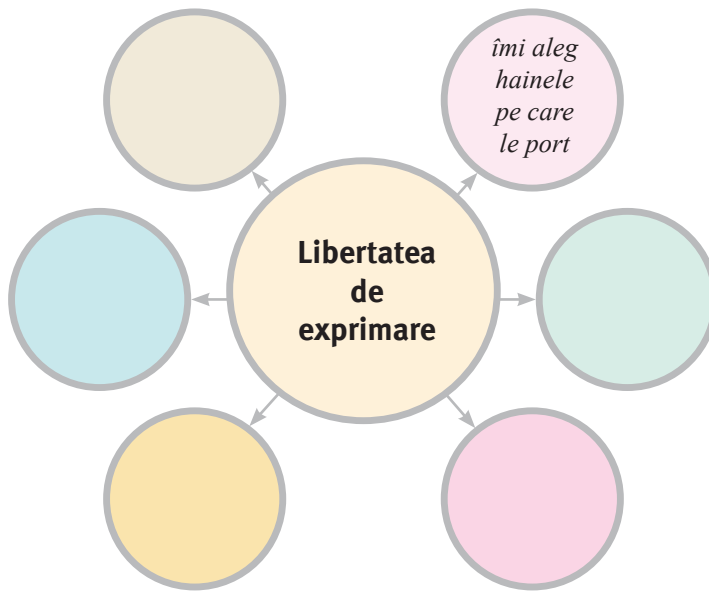
Alcătuți un set de recomandări pentru comunicarea pe rețelele de socializare. Comparați-le cu cele ale colegilor voștri.

însă nu trebuie să uităm că fiecare are aceleași drepturi ca și noi. Avem responsabilitatea să dăm ocazia celuilalt să-și expună punctul de vedere, să ascultăm ceea ce spune, să îl respectăm, să îi răspundem civilizată și politicos.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Transcrie și completează spațiile punctate.
  - a) Ne putem spune . . . . . despre orice subiect, cu condiția să nu jignim alte persoane.
  - b) Respectarea demnității unei persoane presupune respectarea dreptului la . . . . . exprimare a acesteia.
  - c) Adulții au . . . . . de a permite copiilor să se facă auziți.
2. Care sunt acele aspecte ale vieții școlare care te afectează și asupra cărora ai vrea să te pronunți?
3. Transcrie și completează schema de mai jos cu situații în care dreptul la libera exprimare îți este respectat.

4. Realizează, împreună cu colegii de clasă, un afiș al drepturilor și responsabilităților în clasa voastră, după modelul:

E dreptul nostru	E responsabilitatea noastră
- La educație	- Să învățăm

Afișați-l în sala de clasă.

5. Scrie un text de 5–6 rânduri despre importanța respectării dreptului la opinie și liberă exprimare al copiilor.

Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului precizează:

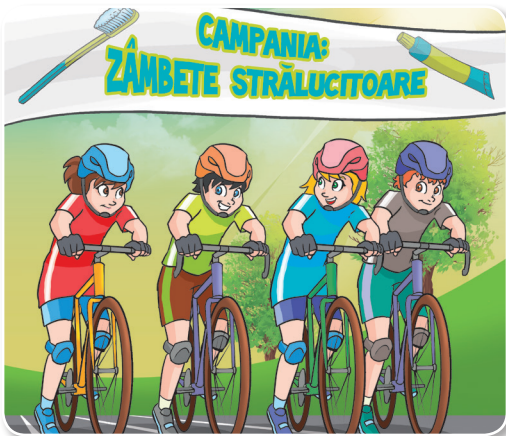
Art. 12. Statele părți vor garanta copilului capabil de discernământ dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îi privește, opiniile copilului urmând să fie luate în considerare ținându-se seama de vârsta sa și de gradul său de maturitate.

Art. 13. Copilul are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a difuza informații și idei de orice natură, indiferent de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită sau artistică ori prin orice alte mijloace, la alegerea copilului.

REȚINE!

Fiecare copil are dreptul să se exprime liber și să își spună opiniile în toate domeniile care îl privesc, într-un mod care nu este jignitor pentru alte persoane.

2.11. Dreptul la asociere și libertatea de întrunire pașnică

Articolul 15 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului precizează:

1. Statele părți recunosc drepturile copilului la libertatea de asociere și la libertatea de întrunire pașnică.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate fi îngădită decât de restricțiile prevăzute în mod expres de lege și care sunt necesare într-o societate democratică, în interesul securității naționale, al siguranței sau ordinii publice ori pentru a proteja sănătatea publică sau bunele moravuri ori pentru a proteja drepturile și libertățile altora.

Libertatea de întrunire, alături de libertatea de exprimare, ocupă un loc important în sistemul Convenției europene.

Protecția libertății de întrunire pașnică presupune asigurarea libertății schimbului de idei și a manifestărilor colective.

Libertatea de întrunire privește atât întrunirile private, cât și pe cele publice.

Libertatea de asociere presupune dreptul indivizilor de a se asocia în vederea protecției unor interese comune, prin formarea unei entități colective.

Autoritățile administrației publice locale, unitățile de învățământ și alte instituții publice sau private competente iau măsurile necesare asigurării exercitării corespunzătoare a acestor drepturi.

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

- Analizează imaginile alăturate și răspunde la întrebări.
  - Ce crezi că i-a adus pe acești copii împreună?
  - Care consideri că sunt scopurile întrunirilor din imagini?
  - Cum procedează copiii pentru a-și face cunoscut mesajul?
- Orice copil are dreptul de a se întâlni cu alți copii, de a se implica în diferite activități în grupuri, de a organiza și participa la manifestări și întruniri pașnice, cu condiția ca acestea să nu încalce drepturile celorlalți.
  - Tu ai participat la întruniri cu copii de vârsta ta sau de vârstă apropiată? Care a fost scopul participării tale?
  - Cum ai aflat despre aceste întruniri?
  - Ce te-a determinat să participi la acele evenimente colective?
- Dă exemple de situații în care copiii se pot asocia în vederea atingerii unor scopuri comune.

Statele democratice respectă drepturile cetățenilor la întruniri publice și private. Respectarea acestui drept reprezintă o condiție prin care cetățenii se asigură că statul garantează exercitarea celorlalte drepturi și libertăți.

Copilul are dreptul la libertate de asociere, în structuri formale și informale, precum și dreptul la libertatea de întrunire pașnică, în limitele prevăzute de lege.

O structură formală se referă la un grup de persoane, cu organizare permanentă, care desfășoară activități pe baza unui set de reguli scrise în vederea atingerii unui scop comun.

O structură informală se referă la un grup de persoane constituit spontan în vederea atingerii unui scop comun.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

De câteva zile, toată lumea vorbește la școală despre mult-așteptata zi a copilului. Maria, împreună cu alți câțiva colegi, se gândește la noul lor coleg, Nicu. Este un baiat tare drăgălaș, prietenos, îndemnatic și foarte glumeț. Uneori îi surprinzi câte o privire tristă. Locuiește la un centru alături de alți copii care nu și-au cunoscut sau și-au pierdut părinții.

Maria le propune colegilor ei să organizeze o petrecere-surpriză de 1 iunie pentru copiii de la centru. Pentru asta, ei, „asociații“, au nevoie să organizeze o campanie de strângere de fonduri, de acordul conducerii școlii, de sprijinul câtorva frați mai mari, poate chiar și al părinților și cine mai știe...

În grupuri de câte 5–6, alegeți-vă rolurile și organizați petrecerea.

Imaginați-vă desfășurarea acestui proiect, scriind pe o coala de flipchart:

- motivul asocierii copiilor;
- obiectivul proiectului;
- planificarea activităților;
- strategia de promovare a campaniei;
- delegarea reprezentantului/reprezentanților care să discute cu conducerea școlii;
- responsabilitățile fiecărui membru;
- analiza rezultatelor activității.

Prezentați-le colegilor voștri rezultatul activității în echipă. Activitatea se poate desfășura și sub forma jocului de rol.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Propune teme ale unor posibile întruniri ale elevilor din școala/comunitatea ta.
2. Care sunt responsabilitățile fiecăruia dintre noi cu privire la dreptul la asociere și libertatea de întrunire pașnică?
3. Transcrie și completează tabelul de mai jos.

Exemple de asocieri în structuri formale	Tipuri de activități	Beneficii
Consiliul elevilor		
Clubul copiilor		

4. Caută în diferite surse informații despre țări în care dreptul la asociere și întrunire pașnică este încălcat și despre țări în care acest drept este respectat. Prezintă informațiile găsite într-un scurt text de 5-6 rânduri.

REȚINE!

Asigurând dreptul la libertatea de asociere, precum și dreptul la libertatea de întrunire pașnică, statul oferă posibilitatea copiilor de a deveni participanți activi, implicați în problemele comunității, oferă posibilitatea exprimării și a asumării drepturilor și a responsabilităților.

2.12. Dreptul la un mediu curat

Ce este mediul?

Mediul, numit și **mediul înconjurător** sau **mediul natural**, se referă la totalitatea condițiilor naturale de pe Pământ în care evoluează ființele sau lucrurile. Dintre aceste condiții fac parte atmosfera, temperatura, lumina, relieful, apa, solul etc., precum și celelalte ființe și lucruri.

Mediul este asemenea unui uriaș care ne ocrotește, atâta timp cât și noi, oamenii, suntem atenți cu el.

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

„Îmi place nespus de mult vacanța de vară. Fie la mare, fie la munte. În fiecare an aștept cu nerăbdare să descopăr locuri minunate. Însă, de multe ori, am observat și lucruri care m-au întristat. De exemplu, când am trecut pe lângă un râu. Pe mal erau atât de multe gunoaie, încât simțeam nevoia de a coborî din mașină și de a-l curăța. Altă dată, am trecut printr-o pădure. Printre copaci, se zăreau diverse obiecte aruncate acolo la întâmplare. Chiar și pe marginea șoselei pe care mergeam erau atât de multe lucruri aruncate și purtate de vânt dintr-o parte în alta..“ (Jurnal de călătorie – Mara, 12 ani)

Toate imaginile evocate în scurta descriere de mai sus se întâmplă într-un spațiu pe care fiecare dintre noi îl putem observa în mod direct și în care ne desfășurăm activitatea zi de zi. Acest spațiu îl numim **mediu** sau **mediul înconjurător**.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

Cum putem fi atenți cu mediul?

Analizați imaginile și identificați modalitățile prin care putem contribui la menținerea unui mediu curat.

Cu siguranță știm că pentru a proteja mediul înconjurător putem face gesturi simple cum ar fi: să nu aruncăm deșeurile decât în locuri special amenajate și să-i încurajăm pe cei din jurul nostru să facă acest lucru. În același timp, este bine să știm că, dacă vom trata cu neatenție sau indiferență mediul, vom suferi cu toții consecințele poluării. În general, poluarea are efecte asupra aerului, apei, solului.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Care crezi că sunt responsabilitățile tale față de mediul înconjurător?
2. Descoperă în jurul tău situații de poluare a mediului (apă, aer, sol). Notează într-un tabel cauzele și soluțiile propuse pentru a înlătura sursele de poluare.
3. Alege din *Calendarul mediului* o dată care marchează un eveniment ecologic. Organizați la nivelul clasei o campanie prin care le transmiteți copiilor, părinților și profesorilor voștri informații și mesaje cu privire la protejarea mediului.
4. Organizați o mică piesă de teatru în care veți juca personaje precum copacul, floarea, oceanul, un pește, viața, poluarea. Creați costumația și textul piesei care să exprime relația dintre mediul curat și sănătatea planetei.

Calendarul Mediului

Martie

15 martie–15 aprilie – Luna Pădurii
22 martie – Ziua Mondială a Apei

Aprilie

1 aprilie – Ziua Păsărilor
22 aprilie – Ziua Pământului

Mai

22 mai – Ziua Internațională a Biodiversității

Iunie

5 iunie – Ziua Mediului
17 iunie – Ziua Mondială pentru Combaterea Deșertificării
29 iunie – Ziua Dunării

Septembrie

16 septembrie – Ziua Internațională a Protecției Stratului de Ozon

Octombrie

1 octombrie – Ziua Mondială a Habitatului
4 octombrie – Ziua Mondială a Animalelor
31 octombrie – Ziua Internațională a Mării Negre

Noiembrie

8 noiembrie – Ziua Internațională a Zonelor Urbane

Decembrie

11 decembrie – Ziua Internațională a Munților

- Pungile din plastic și alte deșeurile din același material, aruncate în ocean, omoară 1.000.000 de exemplare din speciile acvatice, în fiecare an.
- Descompunerea naturală a plasticului în mediul înconjurător necesită peste 500 de ani din cauza materialelor componente.

- Unul din fiecare 8 decese de pe glob este cauzat de poluarea aerului.
- Prin reciclarea deșeurilor se poate reduce poluarea aerului.
- Mai mult de 1 miliard de oameni la nivel global nu au acces la surse de apă potabilă.
- 3,4 milioane de oameni mor în fiecare an din cauza problemelor legate de calitatea apei pe care o consumă.

- Pentru a produce o tonă de hârtie este nevoie de 2-3 tone de lemn.
- Pentru fiecare milion de tone de petrol îmbuteliat, aproape o tonă este vărsat pe pământ sau în apă.
- Sticla poate fi reciclată la nesfârșit fără să-și piardă din calitate.
- Cel mai curat loc de pe Pământ este Antarctica, regiunea fiind protejată de legi antipoluare.

2.13. Modalități de exercitare a drepturilor și de asumare a responsabilităților

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

- Grupează-te cu colegii tăi, astfel încât toată clasa să fie împărțită în 6 echipe. Atribuiți fiecărei echipe un număr de la 1 la 6, fără a le repeta. Sarcina fiecărei echipe este următoarea:

Echipe 1 – **Describe** drepturile pe care le au copiii la școală.

Echipe 2 – **Compară** drepturile pe care copiii le au la școală acum cu cele pe care le aveau bunicii lor când erau elevi.

Echipe 3 – **Asociază** drepturile copiilor la școală cu responsabilitățile lor.

Echipe 4 – **Analizează** mediul școlar din perspectiva respectării drepturilor copiilor.

Echipe 5 – **Aplică** un set de recomandări pentru asigurarea respectării drepturilor tuturor copiilor din clasă.

Echipe 6 – **Argumentează** importanța promovării de către copii a propriilor lor drepturi.

Prezentați clasei lucrarea echipei voastre.

Principalele drepturi pe care un copil le are la școală sunt:

- dreptul la educație;
- dreptul la asigurarea sănătății;
- dreptul la protecție împotriva violenței;
- dreptul la gândire, conștiință și religie;
- dreptul la opinie și liberă exprimare;
- dreptul la asociere și libertatea de întrunire pașnică;
- dreptul la odihnă și vacanță.

Școala reprezintă unul dintre locurile în care copiii află despre drepturile lor, în care au ocazia să și le exercite și în care învață să își asume responsabilități. Implicarea în promovarea propriilor drepturi, asumarea responsabilităților asociate fiecărui drept, participarea la viața școlară reprezintă modalități prin care copiii se dezvoltă și se formează pentru a deveni ulterior cetățeni activi și responsabili în comunitatea lor.

Școala are responsabilitatea de a le asigura tuturor copiilor un mediu de dezvoltare favorabil, fără discriminare, în care să le fie respectate unicitatea și demnitatea.

Participarea începe în colectivul de elevi, extinzându-se treptat la viața întregii școli, prin stabilirea unor reguli comune

și urmărirea aplicării lor, sesizarea nedreptăților și propunerea de soluții de intervenție, cooperarea în realizarea sarcinilor școlare, inițiativele de realizare a activităților extrașcolare.

Consiliul Elevilor este, în acest sens, o structură care oferă elevilor un spațiu larg de exprimare a ideilor și de implicare activă în propunerea și realizarea unor proiecte pentru copii.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

- În echipă cu câțiva colegi, alegeți o clasă mai mică din școala voastră (de ex, clasa a II-a sau a III-a).
  - Prezentați-le copiilor drepturile pe care le au la școală.
  - Aduceți la cunoștința Consiliului Elevilor, printr-o scrisoare, activitatea voastră.
- Completează într-un tabel asemănător celui de mai jos situații de încălcare a drepturilor copilului.

Dreptul încălcat	Situația	Ce măsuri ar trebui luate
Dreptul la educație	<i>elev dat afară din clasă în timpul orei de curs</i>	<i>informarea conducerii școlii</i>
Dreptul la asigurarea sănătății		
Dreptul la protecție împotriva violenței		
Dreptul la gândire, conștiință și religie		
Dreptul la opinie și liberă exprimare		
Dreptul la asociere și întrunire pașnică		
Dreptul la odihnă și vacanță		

- Realizează împreună cu colegul de bancă un afiș prin care să promovați două drepturi ale copilului. Puteți adăuga fotografii, desene, mesaje sugestive. Organizați o expoziție cu afișele voastre în incinta școlii.
- Împreună cu colegii tăi, creați un grup de inițiativă și redactați o scrisoare către primărie prin care să solicitați sprijin pentru înființarea unui spațiu de recreere (ex: lectură, muzică, teatru etc).

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

Propuneți un set de activități de informare a tuturor elevilor școlii cu privire la drepturile și responsabilitățile lor.

DEZBATERE

În echipe de câte 3-4, inițiați la nivelul clasei o dezbatere pe tema: „Drepturile copilului sunt protejate în mediul online“. Analizați rezultatele discuțiilor.

REȚINE!

Promovarea drepturilor pe care le aveți și asumarea responsabilităților, prin implicarea în viața școlii în care învățați, contribuie la formarea voastră ca viitori cetățeni activi într-o societate democratică. Școala constituie cadrul care permite exprimarea liberă a copiilor și urmărește respectarea drepturilor tuturor copiilor.

Recapitulare

Respectarea drepturilor copilului cuprinse în Convenția Organizației Națiunilor Unite reprezintă o condiție esențială a formării pentru viitor a tinerilor responsabili și pregătiți pentru viață.

România a fost printre primele state care au ratificat Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului, prin **Legea nr. 18 din 28 septembrie 1990**.

La baza Convenției ONU cu privire la Drepturile Copiilor stau câteva principii fundamentale pentru respectarea tuturor drepturilor copiilor

Nediscriminarea și egalitatea de șanse	Interesul superior al copilului	Viața, supraviețuirea și dezvoltarea	Participarea
Toți copiii au aceleași drepturi, indiferent de rasă, gen sau religie, indiferent de familia din care provin, de starea lor materială sau de abilitățile lor (art. 2).	Principala preocupare a adulților care iau decizii cu efecte asupra copiilor trebuie să fie urmărirea celor mai bune interese ale acestora (art. 3).	Copiii au dreptul la viață. Guvernele trebuie să asigure copiilor condiții pentru supraviețuire și dezvoltare sănătoasă (art. 6).	Copiii au dreptul să se exprime și să-și facă auzite opiniile (art. 12).

**Drepturile
copilului
prevăzute în
Convenția
ONU**

**Dreptul
la identitate**

**Dreptul
la un mediu
curat**

**Dreptul
la familie**

**Dreptul
la educație**

**Dreptul
la asociere și
libertatea
de întrunire
pașnică**

**Dreptul
la sănătate**

**Dreptul
la opinie
și liberă
exprimare**

**Dreptul
la protecție
împotriva violenței,
abuzului și
exploatării**

**Dreptul la viața
privată**

**Dreptul
la odihnă
și vacanță**

**Dreptul
la asistență
socială**

Evaluare

1. Transcrie următoarele afirmații și notează în dreptul lor A (adevărat) sau F (fals).

- Copiii au dreptul la îngrijire medicală gratuită.
- Copiii singuri la părinți au dreptul la protecție specială.
- Toți copiii trebuie protejați împotriva violenței.
- Orice copil are dreptul să se joace.
- Niciun copil nu poate fi fotografiat fără acordul în scris al părinților săi.
- Toți copiii sunt egali.
- Copiii au dreptul de a refuza să meargă la școală.
- Copiii au dreptul să-și spună părerile.
- Copiii nu trebuie să-și facă ordine în cameră.

2. Asociază pe caiet noțiunile din coloana A cu noțiunile din coloana B.

A (drepturi)	B (responsabilități)
Dreptul la educație	Comportament neconflictual
Dreptul la sănătate	Păstrarea documentelor de identitate
Dreptul la protecție împotriva violenței	Participarea la cursuri
Dreptul la opinie și liberă exprimare	Păstrarea igienei
Dreptul la identitate	Reciclarea deșeurilor
Dreptul la mediu curat	Respectarea opiniilor celorlalți

3. Transcrie și completează enunțurile folosind cuvintele potrivite.
- a) . . . . . este documentul internațional în care sunt prevăzute drepturile copilului.
  - b) Adulții care iau decizii pentru copii trebuie să urmărească cel mai bun . . . . . al acestora.
  - c) Toate drepturile sunt însoțite de . . . . .
4. Redactează un eseu de 15–20 rânduri cu titlul *Drepturile copiilor în România*. În redactarea lui, vei face referire la:
- documentul care fundamentează drepturile copiilor;
  - principalele drepturi ale copilului;
  - importanța respectării drepturilor copilului;
  - consecințele nerespectării drepturilor copiilor;
  - responsabilitățile fiecăruia în vederea respectării drepturilor.

Capitolul 3. Respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului

Ce voi fi capabil să fac?

- Să identific copiii aflați în situații de risc
- Să descriu atribuțiile instituțiilor statului în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului
- Să descriu rolul societății civile în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor mele

Ce termeni voi reține?

- Dizabilitate
- Cerință educațională specială
- Minoritate
- Instituție guvernamentală
- Organizație interguvernamentală
- Organizație neguvernamentală

PROIECT EDUCAȚIONAL

Descoperă în capitolul 4 sugestii de proiecte educaționale.

3.1. Copii aflați în situații de risc

Explicații suplimentare

Cerințele educaționale speciale reprezintă necesități educaționale suplimentare, adaptate particularităților individuale și celor caracteristice unei anumite dizabilități sau tulburări.

STUDIUL DE CAZ

Povestea lui Damian

Pentru Damian, realitatea este diferită de a celorlalți copii, dar asta nu îl împiedică să se joace și să facă diferite activități în felul său. De cele mai multe ori are dificultăți în a înțelege emoțiile celor din jur. Pentru a reuși să se adapteze în colectivitate, Damian a lucrat cu o persoană specializată. Aceasta l-a ajutat să dobândească cunoștințe și deprinderi noi.

Damian este un elev ca oricare altul. El are nevoie să fie ajutat mai mult decât alți copii de vârsta lui în activitățile pe care le desfășoară la școală. Damian este un copil cu **cerințe educaționale speciale**. Este nerăbdător să își întâlnească colegii în fiecare zi și încrezător că va reuși să își îndeplinească visul. Damian dorește să devină IT-ist.

- Prin ce se diferențiază Damian de restul colegilor?
- Care sunt dificultățile pe care le poate avea un elev cu cerințe educaționale speciale?
- Cum poate fi ajutat un elev cu cerințe educaționale speciale să se adapteze la școală? Care este, în acest sens, rolul colegilor săi?

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

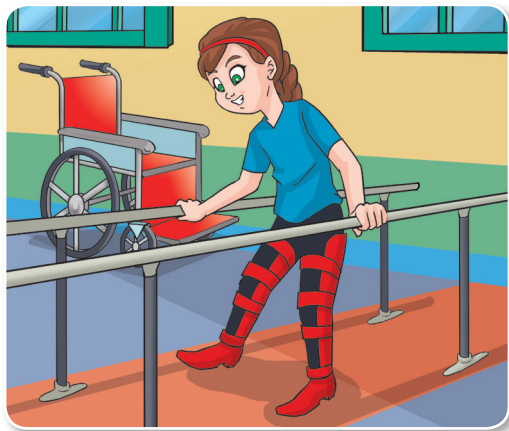
Privește imaginile alăturate și descoperă care sunt situațiile de risc în care se poate regăsi un copil.

Situațiile de risc care pot conduce la defavorizarea și marginalizarea copiilor sunt:

- **Sărăcia și condițiile precare de dezvoltare** – Institutul Național de Statistică din România, citând datele Eurostat din anul 2013, precizează că țara noastră ocupa la acel moment primul loc în Uniunea Europeană în ceea ce privește rata sărăciei, cu un procent de 25,4% din întreaga populație. În ceea ce privește copiii din România, în anul 2012, se aprecia că mai mult de jumătate dintre copii se aflau în risc de sărăcie sau excluziune socială (52,2%).

- **Mediile sociale defavorizate** sunt caracterizate printr-o educație deficitară a copiilor și prin lipsa valorilor culturale. Aceste medii predispun copiii și adolescenții la comportamente de risc precum consumul de alcool și droguri, săvârșirea de infracțiuni, abandonul școlar.

- **Dizabilitatea** reprezintă o afecțiune fizică sau mentală care limitează activitatea persoanelor. În România există programe de recuperare și sprijin educațional pentru copiii cu dizabilități, care au rolul de a facilita adaptarea acestora în mediul școlar și profesional.

• **Grupuri etnice minoritare.** Termenul **minoritate** caracterizează populații cu o altă limbă, naționalitate, religie sau cultură, dar cu un stil de viață diferit de cel al populației majoritare din punct de vedere numeric.

STUDIUL DE CAZ

Ei vor să învețe...

Mai mulți copii din cătunul Iuda, comuna Râu Alb, județul Dâmbovița, nu au cu ce să ajungă la școală pe timp de iarnă. Cum vine zăpada, drumul devine impracticabil, iar singura posibilitate de a ajunge la școală le este oferită de un sătean care îi adună în fiecare dimineață de pe ulițe și îi transportă cu o căruță trasă de doi cai.

(Text adaptat. Sursa: www.kanald.ro – 4 decembrie 2014)

- Care sunt situațiile de risc la care sunt expuși copiii din cătunul Iuda, comuna Râu Alb, pe timp de iarnă?
- Cum credeți că ar putea fi ajutați copiii?
- Cine le-ar putea oferi ajutor?

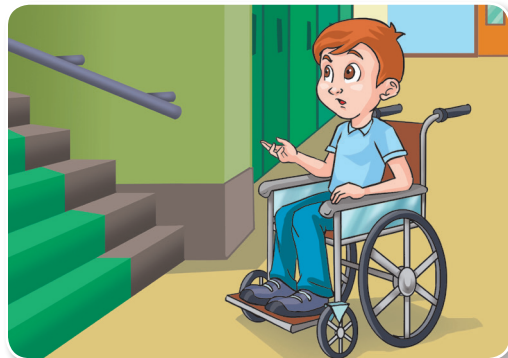
LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

Având în vedere situațiile de risc descrise în lecție, identificați ce drepturi credeți că le sunt încălcate acestor copii.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Descrie pe scurt care sunt situațiile de risc care pot conduce la defavorizarea și marginalizarea copiilor.
2. Analizează și compară imaginile alăturate.
3. Completează schema de mai jos cu categorii de copii aflați în situații de risc.

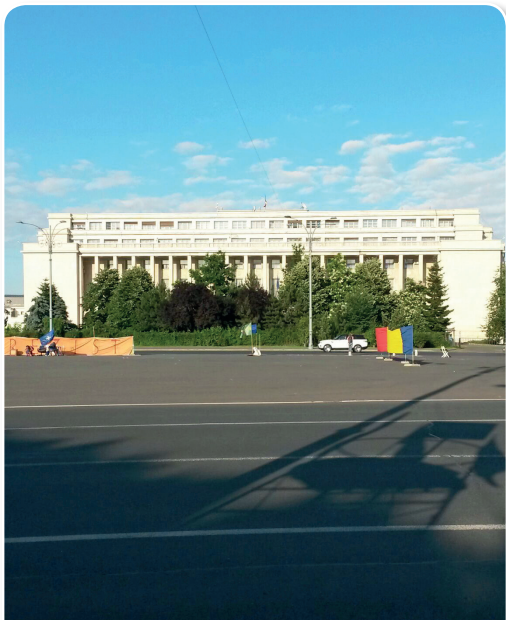

4. Realizează o listă cu activități pe care le-ai putea iniția împreună cu alți colegi în scopul ameliorării condițiilor viață pentru copiii aflați în situații de risc.
5. În echipe de câte 4, elaborați planul unei posibile campanii de întraajutorare a copiilor din medii defavorizate. Prezențați celorlalte echipe planul vostru.

REȚINE!

Copiii aflați în situații de risc sunt copiii care provin din medii defavorizate economic, copiii cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale, copiii aparținând unor minorități naționale și copiii din mediul rural.

3.2. Instituții guvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului

Palatul Victoria, sediul Guvernului României

Explicații suplimentare

Guvern – instituție centrală a administrației de stat care reprezintă puterea executivă (aplică legile).

Instituție guvernamentală – organizație care desfășoară o activitate de interes național aflată în subordinea guvernului.

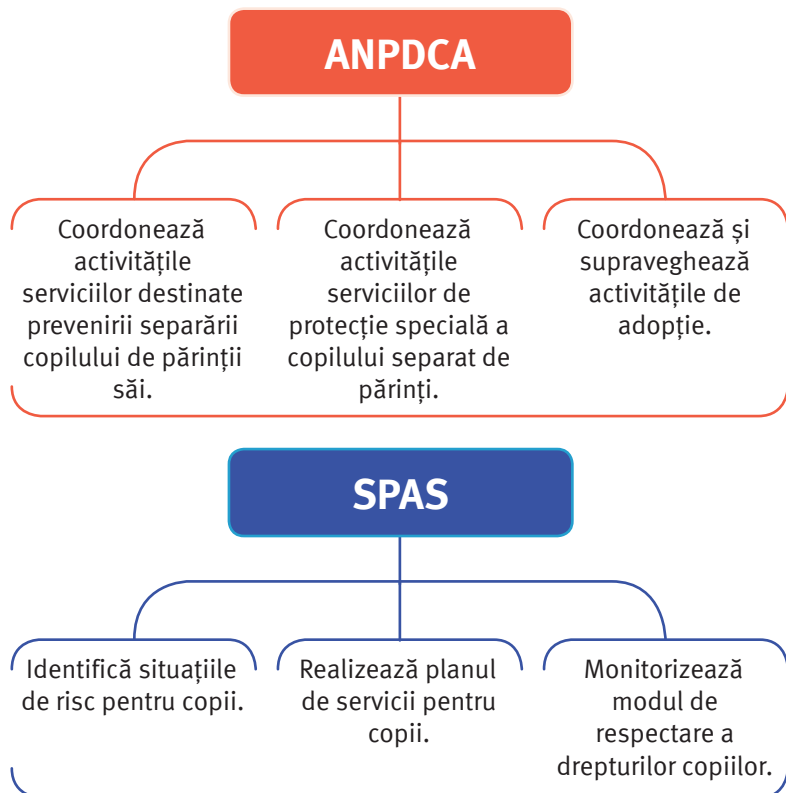
Amintește-ți din lecțiile anterioare cunoștințele tale despre **Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC)**. Notează, împreună cu colegul de bancă, măsurile de protecție și asistență socială asigurate de către această instituție.

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

Rolul principal în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului revine statului. Statul are datoria de a elabora și implementa legislația privind securitatea și protecția socială a copiilor, precum și de a aloca resursele necesare aplicării acestora. România are o legislație aliniată cerințelor europene și internaționale, însă mai are de făcut pași importanți pentru transpunerea în practică a tuturor măsurilor.

Pe lângă Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, care funcționează în toate județele țării și în Municipiul București, alte instituții guvernamentale implicate în protecția copiilor sunt **Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA)** și **Serviciile Publice de Asistență Socială (SPAS)**.

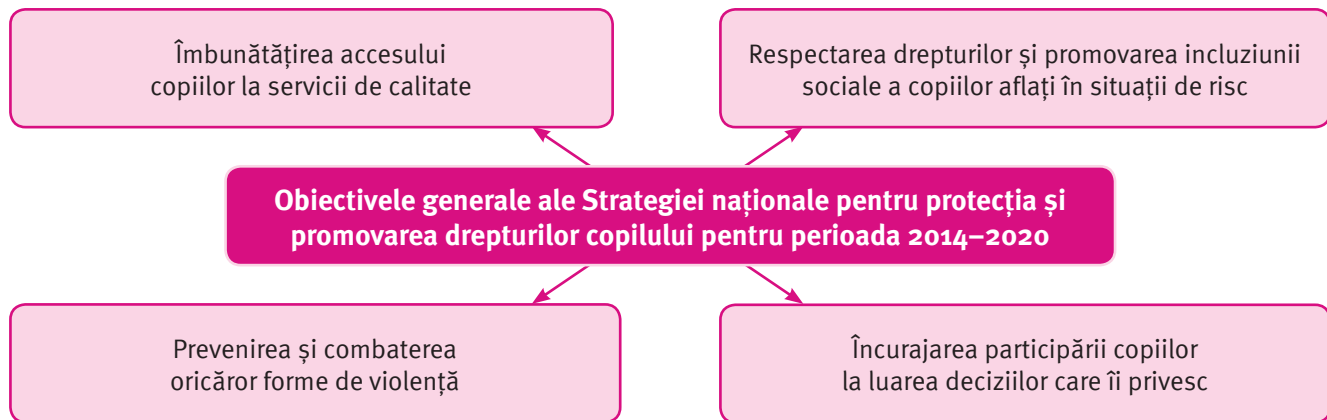
Serviciile Publice de Asistență Socială funcționează la nivelul comunelor și orașelor. Acestea colaborează cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului în domeniul protecției copilului și transmit aceste date și informații.

Pentru a continua reforma în domeniul protejării tuturor copiilor, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție a elaborat Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului pentru perioada 2014–2020.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

Împărțiți-vă în patru echipe. Alegeți câte un obiectiv al strategiei și propuneți câteva măsuri pe care ar trebui să le ia statul în vederea atingerii acestuia. Prezentați în fața clasei propunerile voastre.

Strategia urmărește investiția în dezvoltarea și bunăstarea copilului, în condițiile respectării drepturilor copilului, satisfacerii nevoilor acestuia, precum și asigurării accesului la servicii sociale, medicale, educaționale.

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Transcrie și completează enunțurile.
  - a) Rolul principal în asigurarea protecției copiilor revine .....
  - b) Statul român are o ..... menită să asigure dezvoltarea tuturor copiilor.
  - c) La nivel județean, funcționează instituția numită .....
  - d) La nivel local, funcționează instituția numită .....
2. Ești un asistent social care lucrează în cadrul SPAS-ului din localitatea ta. Afli că într-o familie sunt patru copii pentru care părinții, care și-au pierdut locurile de muncă, nu pot asigura condițiile de trai. Cum vei proceda?
3. Caută pe internet o situație în care statul a instituit măsuri de protecție specială pentru un copil. Descrie, în câteva rânduri, situația în care se afla copilul, precum și măsurile care au fost luate.
4. Comentează afirmația:

„Copiii sunt cea mai valoroasă resursă a lumii și cea mai mare speranță a ei pentru viitor.“ (J. F. Kennedy)

Centrul de recreere și dezvoltare personală „Conacul Golescu Grant“ (DGASPC Sector 6)

REȚINE!

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA), Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) și Serviciul Public de Asistență Socială (SPAS) sunt instituțiile guvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului.

3.3. Organizații interguvernamentale și neguvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului

Explicații suplimentare

Voluntariat – activitate desfășurată în folosul altor persoane sau al societății fără a urmări un câștig material.

Sediul ONU, New York

Consiliul European

Organizația interguvernamentală este o formă de asociere între state în baza unui tratat, care urmărește scopuri comune și care are organe speciale proprii, îndeplinind funcții particulare în interiorul organizației.

Instituțiile interguvernamentale care adoptă măsuri în scopul protejării și respectării drepturilor copilului din întreaga lume sunt:

- Consiliul European
- Organizația Națiunilor Unite

Societatea civilă este formată din cetățeni asociați în diferite forme de organizare, care își apără interesele comune pe bază de voluntariat. Cele mai cunoscute forme de organizare ale societății civile sunt organizațiile neguvernamentale.

Organizația neguvernamentală (ONG) este o instituție care apare dintr-o nevoie a membrilor societății și care își desfășoară activitatea independent de instituțiile guvernului.

Rolul societății civile este de a contribui, prin intermediul organizațiilor neguvernamentale și în colaborare cu instituțiile specializate ale statului, la ameliorarea problemelor sociale.

DESCOPERĂ INFORMAȚII NOI

Organizațiile neguvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului își desfășoară activitatea în diferite domenii.

Unele organizații neguvernamentale oferă servicii sociale privind educația, sănătatea, prevenirea consumului de droguri și a delincvenței juvenile, asigură centre pentru copiii aflați în dificultate etc.

Cele mai importante ONG-uri care activează în țara noastră pentru apărarea și respectarea drepturilor copilului sunt: **Salvați Copiii România, UNICEF în România, Asociația OvidiuRO, SOS Satele Copiilor România, Asociația Telefonul Copilului etc.**

Înființată în anul 1997, FONPC (**Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil**) reunește aproximativ 100 de organizații și asociații care militează pentru respectarea drepturilor copiilor din țara noastră.

- Caută în diferite surse de informare alte ONG-uri care luptă pentru apărarea și respectarea drepturilor copilului.

unicef

116 111
TELEFONUL COPILULUI

Asociația
OvidiuRO

Fiecare copil în grădiniță

 **SOS SATELE
COPILOR
ROMÂNIA**

REFLECTEAZĂ ȘI APLICĂ

1. Redactează o scrisoare, în numele ONG-ului tău, către o personalitate pe care dorești să o determini să se implice în activitățile proiectelor tale.

2. Caută informații despre o organizație neguvernamentală (*Medici fără frontiere, Greenpeace* etc.) și completează pe caiet fișa de mai jos.

Numele organizației ...

Data înființării ...

Sediul central ...

Domeniul de activitate ...

Surse de finanțare ...

Evenimente din anul în curs ...

3. În echipă cu trei dintre colegii tăi, realizează un poster de prezentare a activității unei organizații interguvernamentale sau neguvernamentale.

4. **Festivalul Drepturilor.**

Într-un bol se află bilețele pe care sunt scrise drepturi ale copilului. Elevii se împart în echipe de câte 2–3. Fiecare echipă își va desemna un reprezentant care va extrage un bilețel. Timp de 15–20 minute, echipele vor realiza o prezentare a dreptului „extras”. Prezentarea poate avea următoarele forme: colaj de imagini, scenetă, desen, poster. Echipele își vor prezenta pe rând „dreptul” pe care l-au ilustrat/interpretat. Lucrările pot fi afișate la loc vizibil în clasă sau în școală.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

Formează o echipă alături de 4 colegi. Sarcina voastră este să înființați o organizație care să militeze pentru promovarea unui drept al copilului. Dați un nume organizației. Alegeți dreptul pe care vreți să îl promovați. Propuneți un proiect urmând modelul:

- Scopul principal
- Obiectivele proiectului
- Activitățile proiectului
- Rezultate așteptate

Cum puteți obține finanțare pentru proiectul vostru?

Ziua Internațională a Drepturilor Copilului – 20 noiembrie

La 20 noiembrie 1989 a fost adoptată Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului.

DEZBATERE

În echipe de câte 3–4, inițiați la nivelul clasei o dezbatere pe tema „Instituțiile guvernamentale se implică suficient de mult în apărarea și respectarea drepturilor copilului”. Analizați rezultatele discuțiilor.

REȚINE!

În vederea respectării, apărării și promovării drepturilor copilului, la nivel internațional s-au constituit organizații interguvernamentale.

Recapitulare

- Prin situație de risc se înțelege orice situație care amenință sau pune în pericol creșterea, îngrijirea și dezvoltarea armonioasă a copilului.

- Cerințele educaționale speciale reprezintă necesități educaționale suplimentare, adaptate particularităților individuale și caracteristicilor unei anumite dizabilități sau tulburări.
- Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului funcționează în toate județele țării și în Municipiul București. Serviciul Public de Asistență Socială funcționează la nivelul comunelor și orașelor.
- Instituțiile interguvernamentale apără și promovează respectarea drepturilor copiilor din întreaga lume.
- Organizațiile neguvernamentale oferă servicii sociale suplimentare privind educația, sănătatea, prevenirea consumului de droguri și a delincvenței juvenile, centre pentru copiii aflați în dificultate etc.
- Societatea civilă este formată din cetățeni asociați în diferite forme de organizare, care își apără interesele comune pe bază de voluntariat.

Respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului în România

Instituții guvernamentale

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului

Serviciul Public de Asistență Socială

Instituții interguvernamentale

Organizația Națiunilor Unite

Consiliul European

Instituții neguvernamentale

UNICEF în România

Salvați Copiii România

SOS Satele Copiilor

Asociația OvidiuRO

Asociația Telefonul Copilului

1. Transcrie pe caiet situațiile care pot fi considerate de risc pentru copii.

- Sărăcia și condițiile precare de dezvoltare
- Apartenența la un grup etnic minoritar
- Părinți plecați la muncă în străinătate
- Dizabilități fizice și mentale
- Petrecerea timpului liber cu prietenii
- Vacanțele interșcolare
- Utilizarea tabletei și a telefonului mobil
- Pierderea actelor de identitate

2. Completează enunțurile folosind informațiile corecte.

- a) Societatea civilă este formată din . . . . . asociați în diferite forme de organizare, care își apără . . . . . comune pe bază de . . . . .
- b) Serviciul Public de Asistență Socială . . . . . situațiile de risc pentru copii.
- c) Statul adoptă . . . . ., înființează . . . . . și asigură . . . . . pentru ca toți copiii să se bucure de drepturile lor.

3. Enumeră două organizații neguvernamentale din România care militează pentru drepturile copilului.
4. Scrie trei tipuri de servicii sociale oferite de organizațiile guvernamentale.
5. Care sunt instituțiile interguvernamentale care apără și promovează respectarea drepturilor copiilor din întreaga lume?
6. Redactează un text de 7–10 rânduri în care să-ți exprimi opinia cu privire la afirmația:

Orice drept implică o responsabilitate.

Capitolul 4.

Propuneri de proiecte educaționale

Ce voi fi capabil să fac?

- Să elaborez un proiect educațional pentru promovarea și respectarea unor drepturi ale copilului
- Să derulez un proiect educațional

Ce termeni voi reține?

- Proiect educațional
- Fișă de proiect

PROIECT EDUCAȚIONAL

În acest capitol regăsești câteva sugestii de proiecte educaționale pe care le poți desfășura împreună cu colegii tăi.

Titlul proiectului: Revista *Vocea copiilor*

Perioada de desfășurare: 5 săptămâni

Date de identificare: Școala . . . . . , clasa a V-a . . . . .

Grupul-țintă: elevii clasei a V-a . . . . . , profesori, părinți

Activități/subactivități	Produsul/produsele realizate	Resurse	Responsabil
Stabilirea secțiunilor revistei	Secțiunile revistei	–	– Profesorul de educație socială – Elevii clasei
Stabilirea echipei redacționale	Echipa de redacție stabilită	–	– Profesorul de educație socială – Elevii clasei
Stabilirea echipelor de ziarști	Echipe de ziarști formate	–	– Profesorul de educație socială – Elevii clasei
Vizită în redacția unui ziar/revistă	Observarea unor activități specifice unei redacții	Contravaloarea deplasării	– Profesorul de educație socială
Scrierea articolelor	Articole realizate	Hârtie, imprimantă, culori, lipici etc.	– Profesorul de educație socială – Elevii clasei
Realizarea revistei <i>Vocea Copiilor</i>	Revistă realizată	Hârtie, imprimantă, culori, lipici etc.	– Profesorul de educație socială – Elevii clasei

Elemente de vizibilitate și diseminare ale proiectului

- Revista *Vocea Copiilor* va fi prezentată elevilor din unitatea școlară, profesorilor diriginți, părinților, consiliului elevilor etc.
- Dacă este posibil, vor fi realizate și alte numere ale revistei.

Scopul și utilitatea proiectului

Proiectul vizează:

- Scrierea de articole în care să se regăsească informații, date, situații referitoare la drepturile copiilor.
- Construirea unor puncte de vedere argumentate pentru susținerea conținuturilor din articolele realizate.
- Realizarea revistei *Vocea Copiilor*.

Parteneri/colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/criterii de evaluare	Observații
<ul style="list-style-type: none"> – Un părinte care lucrează într-o editură (dacă acest lucru este posibil) – Profesorul de limba și literatura română 	1 săptămână	Cel puțin 4 secțiuni ale revistei	–
<ul style="list-style-type: none"> – Un părinte care lucrează într-o editură (dacă acest lucru este posibil) – Profesorul de limba și literatura română 	1 zi	Echipa redacțională va fi formată din: <ul style="list-style-type: none"> – 1 redactor-șef – 2 redactori 	<ul style="list-style-type: none"> – Atribuții redactor-șef – încadrarea articolelor în secțiunile revistei (prof. educație socială) – Atribuții redactori – corectura materialelor prezentate, oferirea de suport colegilor ziarști pentru scrierea articolelor și încadrarea în temele alocate (profesori de limba și literatura română, părinți etc.)
–		O echipă de ziarști va fi formată din minimum 2, maximum 4 elevi	– Atribuții ziarști – scrierea a minimum două articole având ca temă generală drepturile copiilor.
<ul style="list-style-type: none"> – Comitetul de părinți al clasei – Profesorul diriginte 	1 zi	Vizită realizată	
<ul style="list-style-type: none"> – Un părinte care lucrează într-o editură (dacă acest lucru este posibil) – Profesorul de limba și literatura română 	2 săptămâni	Argumentarea opiniilor din articolele realizate	
<ul style="list-style-type: none"> – Un părinte care lucrează într-o editură (dacă acest lucru este posibil) – Profesorul de limba și literatura română – profesorul de TIC 	2 săptămâni	Încadrarea articolelor în secțiunile revistei Prezentarea estetică a revistei în ansamblul ei	

Titlul proiectului: Piesă de teatru în versuri – Să facem cunoștință! Noi suntem drepturile voastre!

Perioada de desfășurare: 4 săptămâni

Date de identificare: Școala . . . . . , clasa a V-a . . . . .

Grupul-țintă: elevii clasei a V-a . . . . , profesori, părinți

Activități/subactivități	Produsul/ produsele realizate	Resurse	Responsabil
Agreearea și distribuirea rolurilor: fiecare grup de actori va primi unul dintre rolurile agreeate. Ex: dreptul la educație, dreptul la sănătate, dreptul la odihnă și vacanță etc.	–	Carioci Coli de flipchart	Profesorul de educație socială
Fiecare grup va crea versurile pe care actorii le vor interpreta în cadrul piesei de teatru: Să facem cunoștință! Noi suntem drepturile voastre!		Carioci Coli de flipchart	Elevii clasei
Crearea costumelor și a obiectelor de recuzită adecvate rolurilor piesei de teatru și a afișului de prezentare, pliante		Costume, obiecte care să sugereze drepturile copilului, planșe, desene, afiș, pliante etc	Elevii clasei, profesorul de educație socială
Piesă de teatru în versuri – Să facem cunoștință! Noi suntem drepturile voastre! – poate fi prezentată în cadrul unui eveniment din calendarul elevilor sau în cadrul activităților din săptămâna <i>Școala Altfel</i>		Costume, obiecte care să sugereze drepturile copilului, planșe, desene	Elevii școlii, membri ai comunității, profesori, părinți

Elemente de vizibilitate și diseminare ale proiectului

- Pot fi create pliante și un afiș de prezentare pentru popularizarea evenimentului în cadrul școlii.
- Pot fi invitați jurnaliști din mass-media locală pentru a prezenta întregii comunități proiectul **Piesă de teatru în versuri – Să facem cunoștință! Noi suntem drepturile voastre!**

Scopul și utilitatea proiectului

Proiectul vizează:

- Crearea unor texte simple, în versuri pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități
- Prezentarea piesei – *Să facem cunoștință! Noi suntem drepturile voastre!* – în cadrul unui eveniment organizat în școală.

Parteneri/colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/criterii de evaluare	Observații
Profesorul diriginte	1 zi	Alocarea rolurilor interpretate de actorii fiecărui grup.	Se vor alocă, prin tragere la sorți, câte un drept pentru fiecare grup de actori și rolurile povestitorilor.
Părinți	2 săptămâni	Realizarea textelor în versuri pentru piesa de teatru.	Fiecare grup de actori va realiza minimum câte o strofă pentru fiecare dintre membri săi. Strofele trebuie să informeze spectatorii despre dreptul prezentat, importanța respectării lui și responsabilitățile pe care copiii le au. Prezentatorii vor crea, la rândul lor, versuri pentru introducerea scenetei și pentru încheierea acesteia.
Părinți, profesorul diriginte	2 săptămâni	Realizarea obiectelor de recuzită și a materialelor de popularizare a evenimentului.	Se vor crea costume și obiecte de recuzită care să contribuie la transmiterea mesajului central al piesei de teatru: Informațiile despre drepturi și responsabilități te fac mai puternic.
O personalitate locală: un actor, funcționar din cadrul DGASPC, foști elevi ai școlii etc.	1 zi	Prezentarea piesei de teatru	Piesa de teatru poate fi reluată și în cadrul altor evenimente ale școlii sau ale comunitatii locale.

Titlul proiectului: Expoziția „Prin ochi de copil“

Perioada de desfășurare: 2 săptămâni

Date de identificare: Școala ....., clasa a V-a .....

Grupul-țintă: elevii clasei a V-a ....., profesori, părinți

Activități/subactivități	Produsul/produsele realizate	Resurse	Responsabil
Formarea echipelor de lucru	–	Bilețele	Elevii clasei Profesorul de educație socială
Alegerea drepturilor	Lista drepturilor alocate echipei	Bilețele	Elevii clasei Profesorul de educație socială
Redarea prin mijloace artistice a unor situații care privesc drepturile și îndatoririle copiilor alocate echipei	Desene/colaje	Carioci Coli de flipchart Culori de apă Fotografii Lipici etc	Elevii clasei Profesorul de educație socială
Realizarea expoziției PRIN OCHI DE COPIL	Expoziția	Desene/colaje	Elevii clasei Profesorul de educație socială

Scopul și utilitatea proiectului

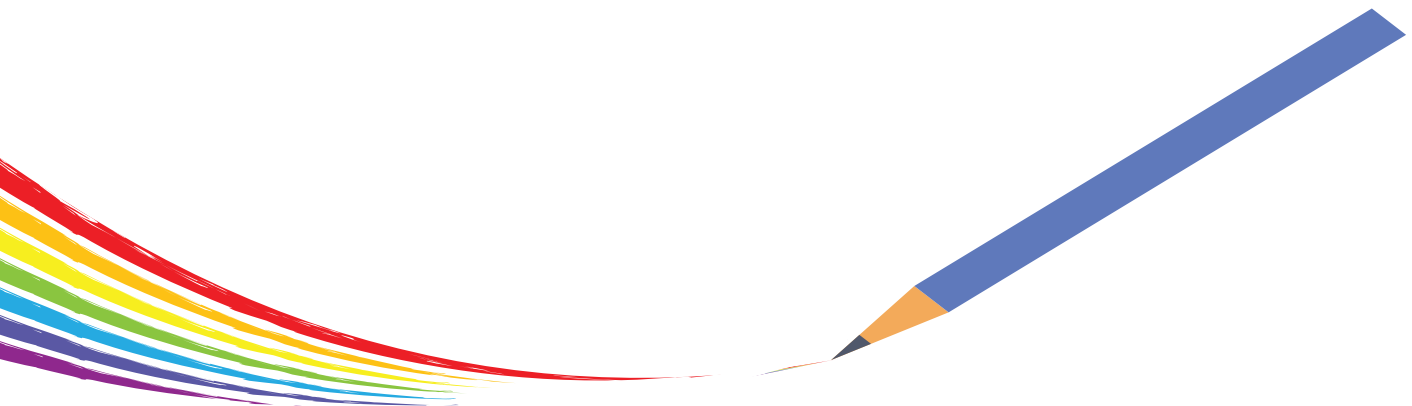
Proiectul vizează:

- Identificarea unor situații care se referă la drepturile și îndatoririle copiilor și redarea acestora prin diferite tehnici artistice.
- Realizarea expoziției *Prin ochi de copil* cu lucrările elevilor.

Parteneri/colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/criterii de evaluare	Observații
–	1 zi	Realizarea echipelor de lucru	Se vor forma echipe din câte patru elevi.
–		Alocarea drepturilor fiecărei echipe.	Se vor aloca prin tragere la sorți minimum 2 drepturi pentru fiecare echipă.
Părinți	1 săptămână	Realizarea desenelor/colajelor	
Părinți Cadre didactice din școală	4 zile	Desenele/colajele realizate să respecte drepturile alocate echipei și să cuprindă și îndatoririle copiilor cu privire la aceste drepturi	Expoziția va fi realizată într-un spațiu în care poate fi văzută de câți mai mulți elevi.

Elemente de vizibilitate și diseminare ale proiectului

- Pot fi create invitații pentru deschiderea expoziției și pot fi invitați să participe la deschidere și alți membri ai comunității.
- Expoziția poate fi popularizată în revista școlii (dacă aceasta există) sau în media locală.

Titlul proiectului: Procesul

Perioada de desfășurare: 7 săptămâni

Date de identificare: Școala . . . . . , clasa a V-a . . . . .

Grupul-țintă: elevii clasei a V-a . . . . . , profesori, părinți, reprezentanți ai autorităților locale

Activități/subactivități	Produsul/ produsele realizate	Resurse	Responsabil
Stabilirea echipelor și distribuirea rolurilor	Echipe realizate	–	Profesorul de educație socială Elevii clasei
Identificarea unor situații reale în care drepturile copilului au fost încălcate	Situații identificate	Comunitatea locală Media	Profesorul de educație socială Elevii clasei
Derularea procesului	Realizarea procesului de judecată	Robe Hârtie, carioci, creioane, etc	Profesorul de educație socială Echipa de lucru
Prezentarea soluțiilor	Soluții/măsuri alternative pentru situațiile identificate	Hârtie, cariocă, imprimantă,	Profesorul de educație socială Echipa de lucru

Elemente de vizibilitate și diseminare ale proiectului

- Fiecare echipă își va crea un anunț pentru popularizarea procesului.
- În cadrul proiectului va fi realizat un comunicat în care este expusă soluția judecătorească.
- Soluția judecătorească va fi prezentată reprezentanților autorităților locale.

Scopul și utilitatea proiectului

Proiectul vizează:

- Dezbaterea unor cazuri de încălcare a drepturilor copiilor și identificarea unor măsuri de intervenție.
- Prezentarea măsurilor de ameliorare pe care le pot lua autoritățile locale.

Parteneri/colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/criterii de evaluare	Observații
–	1 zi	Echipele vor fi formate din: – judecător – 2 avocați – grefier	Judecătorul stabilește măsuri alternative ca situațiile prezentate să nu se mai întâmple. Avocații (doi) aduc argumente pro și contra situației supusă judecății. Grefierul consemnează procesul-verbal al ședinței.
Părinți	1 săptămână	Cel puțin 5 situații identificate	–
Părinți	5 săptămâni	Măsuri de ameliorare a situației identificate (minimum 2)	Fiecare echipă își va prezenta procesul într-o săptămână în fața colegilor.
Reprezentanți ai autorităților locale Profesor TIC	1 săptămână	Realizarea unui comunicat cu soluțiile identificate	–

Acestea au fost câteva sugestii de proiecte educaționale, însă împreună cu colegii tăi puteți crea propriile proiecte, respectând câțiva pași:

1. Alegerea temei

În această etapă veți stabili care sunt nevoile/problemele din comunitatea ta cu privire la drepturile copilului și ce posibilități de a răspunde acestor nevoi găsiți.

2. Elaborarea fișei de proiect

În această etapă veți proiecta întreaga activitate desfășurată în cadrul proiectului. (*Vezi fișele de proiecte-model.*)

3. Derularea proiectului propus

În această etapă veți realiza efectiv activitățile propuse.

4. Evaluarea proiectului propus

Evaluarea va fi realizată atât pe parcursul derulării proiectului, cât și la încheierea acestuia.

5. Realizarea portofoliului proiectului

Acesta va conține fișa de proiect, produsul/produsele proiectului, fișele de observare și de evaluare a activității voastre realizate de către profesor.

Anexă. Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului*

Preambul

Statele părți la prezenta Convenție,

Având în vedere că, în conformitate cu principiile proclamate de Carta Națiunilor Unite, recunoașterea demnității și a drepturilor egale și inalienabile ale tuturor membrilor familiei umane constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume.

Având în vedere că în Cartă popoarele Națiunilor Unite au proclamat din nou încrederea lor în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și valoarea persoanei umane și au hotărât să promoveze progresul social și condiții mai bune de trai în contextul unei libertăți sporite.

Recunoscând faptul că Națiunile Unite, în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în pactele internaționale privind drepturile omului, au proclamat și au convenit că fiecare poate să se prevaleze de drepturile și de libertățile enunțate de acestea, fără nici o deosebire de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, naționalitate și origine socială, situație materială, statut la naștere sau alt statut.

Amintind faptul că în Declarația Universală a Drepturilor Omului Națiunile Unite au proclamat dreptul copiilor la îngrijire și asistență speciale.

Având convingerea că familia, ca unitate de bază a societății și ca mediu natural destinat creșterii și bunăstării tuturor membrilor săi și, în special, a copiilor, trebuie să beneficieze de protecția și de asistența de care are nevoie pentru a-și putea asuma pe deplin responsabilitățile în cadrul societății.

Recunoscând că pentru dezvoltarea plină și armonioasă a personalității sale copilul trebuie să crească într-un mediu familial, într-o atmosferă de fericire, dragoste și înțelegere,

Ținând seama de faptul că un copil trebuie să fie pe deplin pregătit să trăiască independent în societate și să fie educat în spiritul idealurilor proclamate în Carta Națiunilor Unite și, în special, în spiritul păcii, demnității, libertății, toleranței, egalității și solidarității.

Având în vedere că necesitatea de a extinde protecția specială acordată copilului a fost enunțată în Declarația de la Geneva din 1924 privind drepturile copilului și în Declarația drepturilor copilului, adoptată de Adunarea Generală la 20 noiembrie 1959, și a fost recunoscută în Declarația Universală a Drepturilor Omului, în Pactul internațional privind drepturile civile și politice (în special art. 23 și 24), în Pactul internațional privind drepturi economice, sociale și culturale (în special art. 10) și în statutele și instrumentele aplicabile ale instituțiilor specializate și ale organizațiilor internaționale preocupate de bună starea copilului,

Având în vedere că, așa cum s-a arătat în Declarația drepturilor copilului, „dată fiind lipsa sa de maturitate fizică și intelectuală, copilul are nevoie de protecție și îngrijire speciale, inclusiv de o protecție juridică adecvată, atât înainte cât și după nașterea sa“,

Reamintind dispozițiile Declarației cu privire la principiile sociale și juridice aplicabile protecției și bunăstării copiilor, cu referire specială la practicile în materie de plasament familial și de adopție pe plan național și internațional, precum și Regulile minimale standard ale Națiunilor Unite privind administrarea justiției în cazul minorilor (Regulile de la Beijing), Declarația privind protecția femeilor și copiilor în caz de stare de urgență și de conflict armat,

---

* Adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 29 noiembrie 1989. Intrată în vigoare la 2 septembrie 1990.

România a ratificat Convenția prin Legea nr. 18/1990, publicată în „Monitorul Oficial al României“, partea I, nr. 109 din 28 septembrie 1990 și republicată în „Monitorul Oficial al României“, partea I, nr. 314 din 13 iunie 2001.

Recunoscând că în toate țările lumii există copii care trăiesc în condiții extrem de dificile și care au nevoie de o atenție deosebită,

Ținând seama de importanța tradițiilor și a valorilor culturale ale fiecărui popor în protejarea și dezvoltarea armonioasă a copilului,

Recunoscând importanța cooperării internaționale destinate îmbunătățirii condițiilor de trai ale copiilor din toate țările și, în special, din țările în curs de dezvoltare,

Convin după cum urmează:

Partea I

Articolul 1

În sensul prezentei Convenții, prin *copil* se înțelege orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vârstă.

Articolul 2

1. Statele părți se angajează să respecte și să garanteze drepturile stabilite în prezenta Convenției tuturor copiilor din jurisdicția lor, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, de naționalitate, apartenență etnică sau originea socială, de situația materială, incapacitatea fizică, de statutul la naștere sau de statutul dobândit al copilului ori al părinților sau al reprezentanților legali ai acestuia.

2. Statele părți vor lua toate măsurile de protecție a copilului împotriva oricărei forme de discriminare sau de sancționare pe considerente ținând de situația juridică, activitățile, opiniile declarate sau convingerile părinților, ale reprezentanților săi legali sau ale membrilor familiei sale.

Articolul 3

1. În toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala.

2. Statele părți se obligă să asigure copilului protecția și îngrijirea necesare în vederea asigurării bunăstării sale, ținând seama de drepturile și obligațiile părinților săi, ale reprezentanților săi legali sau ale altor persoane cărora acesta le-a fost încredințat în mod legal, și în acest scop vor lua toate măsurile legislative și administrative corespunzătoare.

3. Statele părți vor veghea ca instituțiile, serviciile și așezămintele care răspund de protecția și

îngrijirea copiilor să respecte standardele stabilite de autoritățile competente, în special cele referitoare la securitate și sănătate, la numărul și calificarea personalului din aceste instituții, precum și la asigurarea unei supravegheri competente.

Articolul 4

Statele părți se angajează să ia toate măsurile legislative, administrative și de orice altă natură necesare în vederea punerii în aplicare a drepturilor recunoscute în prezenta Convenție. În cazul drepturilor economice, sociale și culturale statele părți se obligă să adopte aceste măsuri, fără a precupeți resursele de care dispun și, dacă este cazul, în cadrul cooperării internaționale.

Articolul 5

Statele părți vor respecta responsabilitățile, drepturile și îndatoririle ce revin părinților naturali ai copilului sau, după caz și conform tradiției locale, membrilor familiei lărgite sau comunității, tutorilor sau altor persoane care au, prin lege, copii în îngrijire, de a asigura, de o manieră corespunzătoare capacităților în continua dezvoltare ale copilului, îndrumarea și orientarea necesare în exercitarea de către copil a drepturilor recunoscute în prezenta Convenție.

Articolul 6

1. Statele părți recunosc dreptul la viață al fiecărui copil.

2. Statele părți vor face tot ce le stă în putință pentru a asigura supravegherea și dezvoltarea copilului.

Articolul 7

1. Copilul se înregistrează imediat după nașterea sa și are, prin naștere, dreptul la un nume, dreptul

de a dobândi o cetățenie și, în măsura posibilului, dreptul de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijit de aceștia.

2. Statele părți vor veghea ca aplicarea acestor drepturi să respecte legislația lor națională și obligațiile pe care acestea și le-au asumat în temeiul instrumentelor internaționale aplicabile în materie, în special în cazul în care nerespectarea acestora ar avea ca efect declararea copilului ca apatrid.

Articolul 8

1. Statele părți se obligă să respecte dreptul copilului de a-și păstra identitatea, inclusiv cetățenia, numele și relațiile familiale, astfel cum sunt recunoscute de lege, fără nici o imixtiune ilegală.

2. În cazul în care un copil este lipsit în mod ilegal de toate sau de o parte din elementele constitutive ale identității sale, statele părți vor asigura asistența și protecția corespunzătoare pentru ca identitatea acestuia să fie restabilită cât mai repede posibil.

Articolul 9

1. Statele părți vor veghea ca nici un copil să nu fie separat de părinții săi împotriva voinței acestora, exceptând situația în care autoritățile competente decid, sub rezerva revizuirii judiciare și cu respectarea legilor și a procedurilor aplicabile, că această separare este în interesul suprem al copilului. O astfel de decizie poate deveni necesară în cazuri particulare cum ar fi, de exemplu, în cazul copiilor maltratați sau neglijați de părinți sau în cazul în care părinții trăiesc separat și se impune luarea unei hotărâri cu privire la locul de reședință a copilului.

2. În toate cazurile prevăzute la paragraful 1 din prezentul articol toate părțile interesate trebuie să aibă posibilitatea de a participa la dezbateri și de a-și face cunoscute punctele de vedere.

3. Statele părți vor respecta dreptul copilului care a fost separat de ambii părinți sau de unul dintre ei de a întreține relații personale și contacte directe cu cei doi părinți ai săi, în mod regulat, exceptând cazul în care acest lucru contravene interesului suprem al copilului.

4. Când separarea rezultă din măsuri luate de către un stat parte, precum detenția, închisoarea, exilul, expulzarea sau moartea (inclusiv moartea,

indiferent de cauză, survenită în timpul detenției) ambilor părinți sau a unuia dintre ei ori a copilului, statul parte va furniza, la cerere, părinților, copilului sau, după caz, unui alt membru al familiei informațiile esențiale despre locul unde se găsesc membrul sau membrii familiei, exceptând cazul în care divulgarea acestor informații ar aduce prejudicii bunăstării copilului. Statele părți vor veghea, de asemenea, ca prezentarea unei astfel de cereri să nu antreneze prin ea însăși consecințe dăunătoare pentru persoana sau persoanele interesate.

Articolul 10

1. În conformitate cu obligația ce revine statelor părți potrivit art. 9 paragraful 1, orice cerere depusă de un copil sau de părinții acestuia, în vederea intrării într-un stat parte sau a părăsirii acestuia în scopul reîntregirii familiei, va fi examinată de statele părți cu bunăvoință, unanimitate și cu operativitate. Statele părți vor veghea, de asemenea, ca depunerea unei astfel de cereri să nu antreneze consecințe nefaste asupra solicitanților și membrilor familiei acestora.

2. Copilul ai cărui părinți își au reședința în state diferite va avea dreptul de a întreține, în afara unor situații excepționale, relații personale și contacte directe, în mod regulat, cu ambii săi părinți. În acest scop și în conformitate cu obligația care revine statelor părți în temeiul art. 9 paragraful 1, statele părți vor respecta dreptul copilului și al părinților săi de a părăsi orice țară, inclusiv propria lor țară, și de a reveni în propria lor țară. Dreptul de a părăsi orice țară nu poate fi îngrădit decât de restricțiile prevăzute în mod expres de lege și care sunt necesare pentru protejarea siguranței naționale, a ordinii publice, a sănătății publice sau a bunelor moravuri ori a drepturilor și libertăților altora și care sunt compatibile cu celelalte drepturi recunoscute în prezenta Convenție.

Articolul 11

1. Statele părți vor lua măsuri pentru a combate acțiunile ilegale de transferare și de împiedicare a reîntoarcerii copiilor în, respectiv din, străinătate.

2. În acest scop statele părți vor promova încheierea de acorduri bilaterale și multilaterale sau aderența la acordurile existente.

Articolul 12

1. Statele părți vor garanta copilului capabil de discernământ dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îi privește, opiniile copilului urmând să fie luate în considerare ținându-se seama de vârsta sa și de gradul său de maturitate.

2. În acest scop copilului i se va da, în special, posibilitatea de a fi ascultat în orice procedură judiciară sau administrativă care îl privește, fie direct, fie printr-un reprezentant sau un organism competent, în conformitate cu regulile de procedură din legislația națională.

Articolul 13

1. Copilul are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a difuza informații și idei de orice natură, indiferent de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită sau artistică ori prin orice alte mijloace, la alegerea copilului.

2. Exercițarea acestui drept poate face subiectul restricțiilor, dar numai al acelor restricții expres prevăzute de lege și absolut necesare pentru:

- a) respectarea drepturilor sau a reputației altora; sau
- b) protejarea securității naționale, a ordinii publice, a sănătății publice și a bunelor moravuri.

Articolul 14

1. Statele părți vor respecta dreptul copilului la libertatea de gândire, de conștiință și religie.

2. Statele părți vor respecta drepturile și obligațiile părinților sau, după caz, ale reprezentanților legali ai copilului de a-l îndruma în exercițarea dreptului susmenționat, de o manieră care să corespundă capacităților în formare ale acestuia.

3. Libertatea de a-și manifesta propriile convingeri religioase sau alte convingeri nu poate fi îngădită decât de restricțiile prevăzute în mod expres de lege și care sunt necesare pentru protecția securității publice, a ordinii publice, a sănătății publice și a bunelor moravuri sau a libertăților și drepturilor fundamentale ale altora.

Articolul 15

1. Statele părți recunosc drepturile copilului la libertatea de asociere și la libertatea de întrunire pașnică.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate fi îngădită decât de restricțiile prevăzute în mod expres de lege și care sunt necesare într-o societate democratică, în interesul securității naționale, al siguranței sau ordinii publice ori pentru a proteja sănătatea publică sau bunele moravuri ori pentru a proteja drepturile și libertățile altora.

Articolul 16

1. Nici un copil nu va fi supus unei imixțiuni arbitrare sau ilegale în viața sa privată, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondența sa, precum și nici unui fel de atac ilegal la onoarea și reputația sa.

2. Copilul are dreptul la protecția garantată de lege împotriva unor astfel de imixțiuni sau atacuri.

Articolul 17

Statele părți vor recunoaște importanța funcției îndeplinite de mijloacele de informare în masă și vor asigura accesul copilului la informație și materiale provenind din surse naționale și internaționale, în special cele care urmăresc promovarea bunăstării sale sociale, spirituale și morale și a sănătății sale fizice și morale. În acest scop statele părți:

a) vor încuraja difuzarea, prin mijloacele de informare în masă, de informații și materiale de interes social și educativ pentru copil și care sunt în conformitate cu art. 29;

b) vor încuraja cooperarea internațională în procedura, schimbul și difuzarea de astfel de informații și materiale provenind din surse culturale, naționale și internaționale;

c) vor încuraja producerea și difuzarea de cărți pentru copii;

d) vor încuraja mijloacele de informare în masă să țină seama, în mod deosebit, de nevoile lingvistice ale copiilor autohtoni sau ale celor care aparțin unui grup minoritar;

e) vor favoriza elaborarea unor principii călăuzitoare adecvate, destinate protejării copilului împotriva informațiilor și materialelor care dăunează bunăstării sale, având în vedere prevederile art. 13 și 18.

Articolul 18

1. Statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii

părinți au responsabilități comune pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Părinții sau, după caz, reprezentanții săi legali sunt principalii responsabili de creșterea și dezvoltarea copilului. Aceștia trebuie să acționeze, în primul rând, în interesul suprem al copilului.

2. Pentru garantarea și promovarea drepturilor enunțate în prezenta Convenție statele părți vor acorda ajutor corespunzător părinților și reprezentanților legali ai copilului în exercitarea responsabilității care le revine în legătură cu creșterea copilului și vor asigura crearea instituțiilor, așezămintelor și serviciilor de îngrijire a copiilor.

3. Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura copiii ai căror părinți muncesc dreptul de a beneficia de serviciile și așezămintele de îngrijire a copiilor, pentru care ei îndeplinesc condițiile cerute.

Articolul 19

1. Statele părți vor lua toate măsurile legislative, administrative, sociale și educative corespunzătoare, în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual, în timpul cât se află în îngrijirea părinților sau a unuia dintre ei, a reprezentantului ori reprezentanților legali sau a oricărei persoane căreia i-a fost încredințat.

2. Aceste măsuri de protecție vor cuprinde, după caz, proceduri eficiente pentru stabilirea de programe sociale care să asigure sprijinul necesar copilului și celor cărora le-a fost încredințat, precum și pentru instituirea altor forme de prevenire și pentru identificarea, denunțarea, acționarea în instanță, anchetarea, tratarea și urmărirea cazurilor de rele tratamente aplicate copilului, descrise mai sus, și, dacă este necesar, a procedurilor de implicare judiciară.

Articolul 20

1. Copilul care este, temporar ori permanent, lipsit de mediul său familial sau care, pentru protejarea intereselor sale, nu poate fi lăsat în acest mediu are dreptul la protecție și asistență speciale din partea statului.

2. Statele părți, în conformitate cu legislația lor națională, vor asigura protecție alternativă pentru un astfel de copil.

3. Această protecție poate include, mai ales, plasamentul familial, „kafalah“ din dreptul islamic, adopția sau, în caz de necesitate, plasarea în instituții corespunzătoare de îngrijire a copiilor. În alegerea uneia dintre aceste soluții este necesar să se țină seama în mod corespunzător de necesitatea unei anumite continuități în educarea copilului, precum și de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică.

Articolul 21

Statele părți care recunosc și/sau autorizează adopția vor veghea ca interesele supreme ale copilului să primeze și:

a) vor veghea ca adopția unui copil să fie autorizată numai de autoritățile competente care verifică, în conformitate cu legea și cu procedurile aplicabile, precum și pe baza tuturor informațiilor pertinente și credibile, că adopția se poate realiza luând în considerare statutul copilului în raport cu părinții, cu rudele și cu reprezentanții săi legali și, dacă este cazul, că persoanele interesate și-au dat consimțământul cu privire la adopție în cunoștință de cauză în urma unei consilieri corespunzătoare;

b) recunosc că adopția în străinătate poate fi considerată ca un mijloc alternativ de asigurare a îngrijirii necesare copilului, dacă acesta, în țara de origine, nu poate fi încredințat spre plasament familial sau spre adopție ori nu poate fi îngrijit în mod corespunzător;

c) vor asigura că, în cazul adopției în străinătate, copilul beneficiază de garanțiile și standardele echivalente celor existente în cazul adopției naționale;

d) vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a se asigura că, în cazul adopției în străinătate, plasamentul copilului nu conduce la obținerea de câștiguri materiale necuvenite pentru persoanele implicate;

e) promovează obiectivele prezentului articol, încheind aranjamente sau acorduri bilaterale ori multilaterale, după caz, și se străduiesc, în acest cadru, să asigure ca plasarea copiilor în străinătate să fie efectuată de autoritățile sau organele competente.

Articolul 22

1. Statele părți vor lua măsurile necesare pentru ca un copil care caută să obțină statutul de refugiat sau care este considerat refugiat în conformitate cu

reglementările și procedurile internaționale și naționale aplicabile, fie că este singur sau însoțit de mamă ori de tată sau de orice altă persoană, să beneficieze de protecția și asistența umanitară corespunzătoare, pentru a se putea bucura de drepturile recunoscute de prezenta Convenție și de celelalte instrumente internaționale privind drepturile omului sau ajutorul umanitar la care respectivele state sunt părți.

2. În acest scop statele părți vor contribui, după cum consideră necesar, la toate eforturile întreprinse de O.N.U. și de alte organizații guvernamentale sau neguvernamentale competente cooperând cu O.N.U., pentru a proteja și ajuta copiii care se găsesc într-o astfel de situație și pentru a găsi părinții sau alți membri ai familiei oricărui copil refugiat, în vederea obținerii informațiilor necesare pentru reîntregirea familiei sale. În cazul în care părinții sau alți membri ai familiei nu pot fi găsiți, copilului i se va acorda aceeași protecție ca oricărui alt copil care este temporar sau total lipsit de mediul său familial, indiferent de motiv, în conformitate cu principiile enunțate în prezenta Convenție.

Articolul 23

1. Statele părți recunosc că pentru copiii cu dizabilități fizice și mentale trebuie să se asigure o viață împlinită și decentă, în condiții care să le garanteze demnitatea, să le favorizeze autonomia și să le faciliteze participarea activă la viața comunității.

2. Statele părți recunosc dreptul copiilor cu dizabilități de a beneficia de îngrijiri speciale și încurajează și asigură, în măsura resurselor disponibile, la cerere, copiilor cu dizabilități care îndeplinesc condițiile prevăzute și celor care îi au în îngrijire, un ajutor adaptat situației copilului și situației părinților sau a celor cărora le este încredințat.

3. Recunoscând nevoile speciale ale copiilor cu dizabilități, ajutorul acordat conform paragrafului 2 al prezentului articol va fi gratuit ori de câte ori acest lucru este posibil, ținând seama de resursele financiare ale părinților sau ale celor care îi au în îngrijire, și va fi destinat asigurării accesului efectiv al copiilor cu dizabilități la educație, formare profesională, servicii medicale, recuperare, pregătire în vederea ocupării unui loc de muncă, activități recreative, de o manieră care să asigure deplina integrare socială

și dezvoltare individuală a copiilor, inclusiv dezvoltarea lor culturală și spirituală.

4. În spiritul cooperării internaționale, statele părți vor favoriza schimbul de informații relevante în domeniul medicinei preventive și al tratamentului medical psihologic și funcțional al copiilor cu dizabilități, inclusiv prin difuzarea și accesul la informații referitoare la metodele de recuperare, educare și formare profesională, în scopul de a permite statelor părți să își perfecționeze capacitățile și competențele și să își extindă experiența în aceste domenii. În această privință se va ține seama, în mod deosebit, de nevoile țărilor în curs de dezvoltare.

Articolul 24

1. Statele părți recunosc dreptul copilului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă și de a beneficia de serviciile medicale și de recuperare. Ele vor depune eforturi pentru a garanta că nici un copil nu este lipsit de dreptul de a avea acces la aceste servicii.

2. Statele părți vor depune eforturi pentru a asigura aplicarea efectivă a acestui drept și, în mod deosebit, vor lua măsurile corespunzătoare pentru:

a) reducerea mortalității infantile și a celei în rândul copiilor;

b) asigurarea asistenței medicale și a măsurilor de ocrotire a sănătății pentru toți copiii, cu accent pe dezvoltarea măsurilor primare de ocrotire a sănătății;

c) combaterea maladiilor și a malnutriției, inclusiv în cadrul măsurilor primare de ocrotire a sănătății, recurgând, printre altele, la tehnologii accesibile și la aprovizionarea cu alimente nutritive și cu apă potabilă, luând în considerare pericolele și riscurile de poluare a mediului natural;

d) asigurarea ocrotirii sănătății mamelor în perioada pre-și postnatală;

e) asigurarea că toate segmentele societății, în mod deosebit părinții și copiii, sunt informate, au acces la educație și sunt sprijinite în folosirea cunoștințelor de bază despre sănătatea și alimentația copilului, despre avantajele alăptării, ale igienei și salubrității mediului înconjurător și ale prevenirii accidentelor;

f) crearea serviciilor de medicină preventivă, de îndrumare a părinților și de planificare familială, și asigurarea educației în aceste domenii.

3. Statele părți vor lua toate măsurile eficiente corespunzătoare, în vederea abolirii practicilor tradiționale dăunătoare sănătății copiilor.

4. Statele părți se angajează să favorizeze și să încurajeze cooperarea internațională în vederea asigurării, în mod progresiv, a deplinei îndepliniri a dreptului recunoscut în prezentul articol. În această privință se va ține seama, în mod deosebit, de nevoile țărilor în curs de dezvoltare.

Articolul 25

Statele părți recunosc dreptul copilului care a fost plasat de către autoritatea competentă pentru a primi îngrijiri, la protejarea sau tratarea afecțiunilor sale fizice ori mentale, dreptul la verificarea periodică a tratamentului respectiv și a oricăror alte aspecte legate de plasarea sa.

Articolul 26

1. Statele părți recunosc dreptul oricărui copil de a beneficia de asistență socială, inclusiv de asigurări sociale, și vor lua măsuri pentru asigurarea exercitării depline a acestui drept în conformitate cu legislația lor națională.

2. La acordarea indemnizațiilor prevăzute de lege se va ține seama, când este cazul, de resursele și situația copilului și ale persoanelor responsabile de întreținerea sa, precum și de orice alte împrejurări care au legătură cu cererea de acordare a indemnizațiilor, înaintată de copil sau în numele său.

Articolul 27

1. Statele părți recunosc dreptul oricărui copil de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

2. Părinților și oricărei alte persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare în vederea dezvoltării copilului.

3. Statele părți vor adopta măsurile corespunzătoare, ținând seama de condițiile naționale și în limita mijloacelor lor, pentru a ajuta părinții și alte persoane care au în grijă un copil să valorifice acest drept și vor oferi în caz de nevoie asistență material

și programe de sprijin destinate, în principal, satisfacerii nevoilor de hrană, îmbrăcăminte și locuință.

4. Statele părți vor lua toate măsurile adecvate pentru recuperarea pensiei alimentare pentru copil de la părinții săi sau de la alte persoane care răspund din punct de vedere financiar pentru acesta, atât pe teritoriul statului parte, cât și în străinătate. Astfel, în situația în care persoana care răspunde din punct de vedere financiar pentru copil nu locuiește în statul în care locuiește copilul, statele părți vor încuraja aderarea la acorduri internaționale sau încheierea de asemenea acorduri, precum și adoptarea oricăror alte înțelegeri corespunzătoare.

Articolul 28

1. Statele părți recunosc dreptul copilului la educație și, în vederea asigurării exercitării acestui drept în mod progresiv și pe baza egalității de șanse, în special, statele membre vor avea obligația:

a) de a asigura învățământul primar obligatoriu și gratuit pentru toți;

b) de a încuraja crearea diferitelor forme de învățământ secundar, atât general, cât și profesional și de a le pune la dispoziția tuturor copiilor și de a permite accesul tuturor copiilor la acestea, de a lua măsuri corespunzătoare, cum ar fi instituirea gratuității învățământului și acordarea unui ajutor financiar în caz de nevoie;

c) de a asigura tuturor accesul la învățământul superior, în funcție de capacitatea fiecăruia, prin toate mijloacele adecvate;

d) de a pune la dispoziție copiilor și de a permite accesul acestora la informarea și orientarea școlară și profesională;

e) de a lua măsuri pentru încurajarea frecvenței cu regularitate a școlii și pentru reducerea ratei abandonului școlar.

2. Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura aplicarea măsurilor de disciplină școlară într-un mod compatibil cu demnitatea copilului ca ființă umană și în conformitate cu prezenta Convenție.

3. Statele părți vor promova și vor încuraja cooperarea internațională în domeniul educației, mai ales în scopul de a contribui la eliminarea ignoranței și a analfabetismului în lume și de a facilita accesul la

cunoștințe științifice și tehnice și la metode de învățământ moderne. În această privință se va ține seama, în special, de nevoile țărilor în curs de dezvoltare.

Articolul 29

1. Statele părți sunt de acord că educația copilului trebuie să urmărească:

- a) dezvoltarea plenară a personalității, a vocațiilor și a aptitudinilor mentale și fizice ale copilului;
- b) cultivarea respectului pentru drepturile omului și libertățile fundamentale, precum și pentru principiile consacrate în Carta Națiunilor Unite;
- c) educarea copilului în spiritul respectului față de părinții săi, față de limba sa, de identitatea și valorile sale culturale, față de valorile naționale ale țării în care acesta locuiește, ale țării de origine, precum și față de civilizații diferite de a sa;
- d) pregătirea copilului să își asume responsabilitățile vieții într-o societate liberă, într-un spirit de înțelegere, de pace, de toleranță, de egalitate între sexe și prietenie între toate popoarele și grupurile etnice, naționale și religioase și cu persoanele de origine autohtonă;
- e) educarea copilului în spiritul respectului față de mediul natural.

2. Nici o dispoziție din prezentul articol sau din art. 28 nu va fi interpretată de o manieră care să aducă atingere libertății persoanelor fizice sau juridice de a crea și conduce instituții de învățământ, cu condiția ca principiile enunțate în paragraful 1 al prezentului articol să fie respectate și ca educația dată în aceste instituții să respecte normele minimale prescrise de stat.

Articolul 30

În statele în care există minorități etnice, religioase sau lingvistice ori persoane de origine autohtonă copilul aparținând unei astfel de minorități sau având origine autohtonă nu va fi privat de dreptul la viață culturală proprie, de dreptul de a-și declara apartenența religioasă și de a-și practica propria religie, precum și dreptul de a folosi limba proprie în comun cu alți membri ai grupului său.

Articolul 31

1. Statele părți recunosc copilului dreptul la odihnă și la vacanță, dreptul de a practica activități

recreative proprii vârstei sale, de a participa liber la viața culturală și artistică.

2. Statele părți respectă și promovează dreptul copilului de a participa pe deplin la viața culturală și artistică și încurajează punerea la dispoziție acestuia a mijloacelor adecvate de petrecere a timpului liber și de desfășurare a activităților recreative, artistice și culturale, în condiții de egalitate.

Articolul 32

1. Statele părți recunosc dreptul copilului de a fi protejat împotriva exploatării economice și de a nu fi constrâns la vreo muncă ce comportă vreun risc potențial sau care este susceptibil să îi compromită educația ori să îi dăuneze sănătății sau dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale ori sociale.

2. Statele părți vor lua măsuri legislative, administrative, sociale și educative pentru a asigura aplicarea prezentului articol. În acest scop și ținând seama de dispozițiile aplicabile ale celorlalte instrumente internaționale, statele părți se obligă, în special:

- a) să fixeze o vârstă minimă sau vârste minime de angajare;
- b) să adopte o reglementare cu privire la orele și la condițiile de muncă;
- c) să prevadă pedepse sau alte sancțiuni corespunzătoare, pentru a asigura aplicarea întocmai a prezentului articol.

Articolul 33

Statele părți vor lua măsuri corespunzătoare, inclusiv măsuri legislative, administrative, sociale și educaționale, pentru a proteja copiii contra folosirii ilicite de stupefiante și substanțe psihotrope, așa cum sunt acestea definite de convențiile internaționale în materie și pentru a preveni folosirea copiilor în scopul producerii și al traficului ilicit de astfel de substanțe.

Articolul 34

Statele părți se angajează să protejeze copilul contra oricărei forme de exploatare sexuală și de violență sexuală. În acest scop statele vor lua, în special, toate măsurile corespunzătoare pe plan național, bilateral și multilateral, pentru a împiedica:

a) incitarea sau constrângerea copiilor să se dedea la activități sexuale ilegale;

b) exploatarea copiilor în scopul prostituției sau al altor practici sexuale ilegale;

c) exploatarea copiilor în scopul producției de spectacole sau de materiale cu caracter pornografic.

Articolul 35

Statele părți vor lua toate măsurile necesare, pe plan național, bilateral și multilateral, pentru a preveni răpirea, vânzarea și traficul de copii în orice scop și sub orice formă.

Articolul 36

Statele părți vor proteja copilul contra oricărei forme de exploatare dăunătoare oricărui aspect al bună stării sale.

Articolul 37

Statele părți vor veghea ca:

a) nici un copil să nu fie supus la tortură, la pedepse sau la tratamente crude, inumane sau degradante. Pedepsa capitală sau închisoarea pe viață fără posibilitatea de a fi eliberat nu va fi pronunțată pentru infracțiunile comise de persoane sub vârsta de 18 ani;

b) nici un copil să nu fie privat de libertate în mod ilegal sau arbitrar. Arestarea, deținerea sau întemnițarea unui copil trebuie să fie conformă cu legea și nu va fi decât o măsură extremă și cât mai scurtă posibil;

c) orice copil privat de libertate să fie tratat cu omenie și cu respectul cuvenit demnității umane și de o manieră care să țină seama de nevoile persoanelor de vârsta sa. Astfel, orice copil privat de libertate va fi separat de adulți, cu excepția cazurilor în care se apreciază ca fiind în interesul major al copilului să nu se procedeze astfel, și va avea dreptul de a menține contactul cu familia sa prin corespondență și vizite, în afara unor cazuri excepționale;

d) copiii privați de libertate să aibă dreptul de a avea acces rapid la asistență juridică sau la orice altă asistență corespunzătoare, precum și dreptul de a contesta legalitatea privării lor de libertate, în fața unui tribunal sau a unei alte autorități competente, independente și imparțiale, și dreptul la judecarea în procedură de urgență a cazului respectiv.

Articolul 38

1. Statele părți se angajează să respecte și să asigure respectarea regulilor dreptului umanitar internațional aplicabile în caz de conflict armat și menite să garanteze protecția copilului.

2. Statele părți vor lua toate măsurile posibile pentru a garanta ca persoanele care nu au împlinit vârsta de 15 ani să nu participe direct la ostilități.

3. Statele părți se vor abține de a înrola în forțele lor armate persoane care nu au împlinit vârsta de 15 ani. Atunci când încorporează persoane mai mari de 15 ani, dar mai mici de 18 ani, statele părți se vor strădui să înroleze, cu prioritate, pe cei mai în vârstă.

4. Conform obligației care le revine în virtutea dreptului umanitar internațional de a proteja populația civilă în caz de conflict armat, statele părți vor lua toate măsurile fezabile, astfel încât copiii afectați de conflictul armat să beneficieze de protecție și de îngrijire.

Articolul 39

Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a facilita recuperarea fizică și psihologică și reintegrarea socială a copiilor, victime ale unei forme de neglijență, exploatare sau abuz, de tortură sau pedeapsă ori tratamente crude, inumane sau degradante ori victime ale unui conflict armat. Această readaptare și această reintegrare se vor desfășura în condiții care favorizează sănătatea, respectul de sine și demnitatea copilului.

Articolul 40

1. Statele părți recunosc oricărui copil bănuit, acuzat sau cu privire la care s-a dovedit că a comis o încălcare a legii penale dreptul la un tratament conform cu simțul demnității și al valorii personale, care să întărească respectul sau pentru drepturile omului și libertățile fundamentale ale altora și care să țină seama de vârsta sa, precum și de necesitatea de a facilita reintegrarea sa în societate și asumarea de către acesta a unui rol constructiv în societate.

2. În acest scop și ținând seama de dispozițiile în materie ale instrumentelor internaționale, statele părți vor veghea, în special:

a) ca nici un copil să nu fie bănuit, acuzat sau declarat vinovat de o încălcare a legii penale datorită

unor acțiuni sau omisiuni care nu erau interzise de dreptul național sau internațional în momentul comiterii lor;

b) ca orice copil bănuit sau acuzat de o încălcare a legii penale să aibă garantate cel puțin următoarele drepturi:

(i) de a fi prezumat nevinovat până la stabilirea vinovăției sale conform legii;

(ii) de a fi informat în cel mai scurt termen și direct despre acuzațiile care i se aduc sau, dacă este cazul, prin intermediul părinților săi sau al reprezentanților legali și de a beneficia de asistență juridică sau de orice alt fel de asistență corespunzătoare, în vederea formulării și susținerii apărărilor sale;

(iii) dreptul la examinarea, fără întârziere, a cauzei sale de către o autoritate sau o instanță judiciară competentă, independentă și imparțială, printr-o procedură de audiere echitabilă și conformă cu prevederile legii, în prezența celor care îi asigură asistență juridică sau de altă natură, iar dacă acest lucru nu este considerat contrar interesului major al copilului, ținând seama mai ales de vârsta ori de situația acestuia, în prezența părinților săi sau a reprezentanților săi legali;

(iv) de a nu fi constrâns să depună mărturie sau să mărturisească că este vinovat; dreptul de a interoga sau de a cere interogarea martorilor acuzării, de a obține aducerea și interogarea martorilor apărării, în condiții de egalitate;

(v) dacă se dovedește că a încălcat legea penală, dreptul de a recurge la o cale de atac cu privire la decizie și la orice măsură luată în consecință, în fața unei autorități sau a unei instanțe judiciare superioare competente, independente și imparțiale conform legii;

(vi) dreptul de a fi asistat gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba utilizată;

(vii) dreptul la respectarea deplină a vieții sale private, în toate fazele procedurii.

3. Statele părți se vor strădui să promoveze adoptarea de legi și proceduri, înființarea de autorități și instituții, special concepute pentru copiii bănuți, acuzați sau găsiți vinovați de încălcarea legii penale și, în special:

a) să stabilească o vârstă minimă sub care copiii să fie prezumați ca neavând capacitatea de a încălca legea penală;

b) să ia, ori de câte ori este posibil ca recomandabil, măsuri de soluționare a cazurilor acestor copii, fără a recurge la procedura judiciară, cu condiția ca drepturile și garanțiile legale să fie respectate pe deplin.

4. Va fi prevăzută o întreagă gamă de dispoziții, precum și cele referitoare la îngrijire, orientare și supraveghere, la îndrumare, la perioadele de probă, la plasamentul familial, la programe de educație generală și profesională și la soluții alternative celor privind îngrijirea într-un cadru instituțional, pentru a asigura copiilor un tratament în interesul bunăstării lor și proporțional cu situația lor și cu infracțiunea săvârșită.

Articolul 41

Nici o dispoziție din prezenta Convenție nu aduce atingere prevederilor mai favorabile pentru realizarea acestor drepturi ale copilului care pot figura:

a) în legislația unui stat parte; sau

b) în dreptul internațional în vigoare pentru statul respectiv.

ISBN 978-606-727-230-7

9 786067 272307